

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING **IDUN** FÖR KVINNAN OCH HEMMET GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

D. D. M. M. KONUNGENS OCH DROTNINGENS GULDBRÖLLOP DEN 6 JUNI 1907. GUDSTJÄNSTEN I STORKYRKAN.
 Till höger om konungaparet: kronprinsen, prinsarne Carl och Gustaf Adolf samt prinsessan Ingeborg med prinsessorna Margareta och Märtha och två af prinsparet Bernadottes barn. Till vänster om konungaparet: prinsarne Oscar och Eugen, änkehertiginnan af Dalarne, prinsarne Wilhelm och Erik samt prinsessan Bernadotte med de öfriga af sina barn. Vid altaret: öfverhofpredikanten biskop Billing. Teckning för Idun af P. Lindroth.

VI KOMPLETTERA i dag den i ett föregående nummer meddelade skildringen af de mera framstående kvinnliga medlemmarna af den finska landtdagen med en biografi öfver den i Sverige mest kända af dem alla, den för sitt framgångsrika arbete i kvinnosakens tjänst

NÄR DET förra våren blef bekant, att Finlands kvinnor fått icke blott politisk valrätt, utan äfven valbarhet, stod det klart för hvar och en, som aldrig så litet följt med kvinnorrörelsen i Finland, att detta land hade åtminstone en kvinna, som var själfskrifven att föra sitt köns runor i den finska folkförsamlingen och att denna kvinna var Alexandra Gripenberg. Med stor glädje hälsades därför också underrättelsen att hon valts i Åbo västra valkrets, där hon uppstälts såsom kandidat af det gammalfinska partiet.

Sällan torde en enskild kvinna i något land utträttat så mycket för sitt kön som Alexandra Gripenberg, och i det följande vilja vi försöka lämna några svaga antydningar om hvad hon varit och hvad hon är för Finlands kvinnor.

Hon föddes 1857 på Tervus i Kronoborg nära Ladoga. Hennes far var en kort tid landshöfding, blef längre fram senator och chef för jordbruksdepartementet samt har utöfvat ett epokgörande inflytande på det finska jordbrukets utveckling. Det var en stor syskonskara, som växte upp i det Gripenbergska hemmet, och Alexandra var näst den yngsta af syskonen. Sin undervisning fick hon till största delen af de äldre systrarna, mångsidigt begåfvade de liksom hon. Lifligt intresserad af läsning, började hon tidigt att själf skriva, och redan innan hon fyllt 20 år, utkom en samling noveller af henne; af dessa äro några skrifna, då hon ännu var i åldern 15—17 år. Icke långt därefter tillbragte hon ett par år i Zachris Topelius' hem, som hans lektris, och dessa år blefvo af stor betydelse för hennes utveckling.

Ytterligare några noveller och en roman utkommo af henne samt 1885 dessutom "Från läktaren", en samling ögonblicksbilder från landtdagen.

I de flesta af Alexandra Gripenbergs noveller framträder en bestämd tendens, som tydligt pekar på hennes framtida verksamhet: arbetet för kvinnans frigörelse. På åttiotalet hade denna rörelse tagit fart i Finland, och 1884 stiftades Finsk kvinnoförening, hvilken bland sina manliga stöd alltifrån början räknade Zachris Topelius.

När föreningens första ordförande fru Elisabeth Löfgren redan 1889 drog sig tillbaka från ordförandeplatsen, var det Alexandra Gripenberg, som blef hennes efterträdare. Året förut hade hon företagit en resa till England och Förenta staterna, som blef af oberäknelig vikt för hennes framtida verksamhet, ty under denna resa fick hon en grundlig kännedom om det organiserade kvinnosaksarbetet i de nämnda bägge länderna, som på det området gått i spetsen; hon gjorde bekantskap med flere af rörelsens mest framstående representanter, med hvilka hon sedan ständigt stått i liflig korrespondens. Bland annat gästade hon under sin vistelse i Förenta staterna såväl mrs Cady Stantons som miss Susan B. Anthonys hem. Under sin amerikanska resa — i sitt arbete "Ett halfår i

ALEXANDRA GRIPENBERG.

En kvinnlig landtdagsrepresentant i Finland.

Af Maria Cederschiöld.

nya världen" har hon skildrat sina intryck däriifrån — representerade hon Finland på den stora internationella kvinnokongressen i Washington 1888, den första i sitt slag, och vid hvilken det internationella kvinnoförbundet (International Council of Women)* stiftades. I detta förbund blef fröken Gripenberg skattmästare, och i denna egenskap bevisade hon den stora kvinnokongressen i London juni 1899, där hon liksom vid den följande femårskongressen, den i Berlin 1904, blef mycket uppburen och hyllad.

Vi återvända emellertid till fröken Gripenbergs verksamhet i Finland. Det skönlitterära skriftstället hade hon — icke utan saknad — måst öfvergifva för alltid för att kunna

* Detta förbund omfattar s. k. nationalförbund i olika länder, hvilka i sin ordning bestå af sammanslutningar af respektive länders kvinnoföreningar. F. n. finnas dylika nationalförbund i 21 länder däribland i Sverige. Det internationella kvinnoförbundet anordnar hvarvt femte år stora internationella kvinnokongresser.

Betydelsen
af märket:

Victoria
hängan

i Dam-
skodon.

När man ser ordet VICTORIA i en damkänga, så kan man vara förvissad att det är en känga af bästa kvalitet.

Man invänder måhända: »därtill är den för billig, skodon som säljas för mindre än kr. 20 paret, kunna icke vara förstklassiga i alla afseenden.» Detta kan vara sant om många fabriker, men skodon af märket VICTORIA innehålla endast det bästa i såväl läder som foder och tråd, och endast de bästa skomakare tillverka dem.

bekanta Alexandra Gripenberg. Då nyssnämnda artikel skrefs, kunde hon ej nämnas, emedan valresultatet i den valkrets fröken G. tillhörde ej var för författarinnan bekant. Då nu landtdagen nyss påbörjat sina förhandlingar, ha vi velat godtgöra denna ofrivilliga försummelse.

ägna sig åt kvinnosaksarbetet och närmast åt Finsk kvinnoförening. Denna blef under hennes ledning och tack vare hennes outtröttliga arbete ett mönster för en kvinnosaksförening. Dess ändamål, så som det uttryckes i dess stadgar, är "att verka för kvinnans höjande i intellektuellt och sedligt afseende samt förbättrande af hennes ekonomiska och medborgerliga ställning." Och detta program har den sökt förverkliga främst genom att få till stånd reformer inom lagstiftningen rörande kvinnan. Till alla de förbättringar i den finska kvinnans rättsliga och sociala ställning, som under det senaste kvartseket kommit till stånd, har Finsk kvinnoförening tagit initiativet, alltifrån ogift kvinnas myndighetsblifvande vid 21 års ålder till politisk rösträtt för kvinna, hvilken sistnämnda punkt stått på föreningens program allt från dess stiftelse. Föreningen har arbetat för förbättrande af den gifta kvinnans ställning, för kvinnors deltagande i kommunala val och värf, för afskaffande af den reglementerade prostitutionen etc.

I ett så demokratiskt land som Finland var det af vikt att från början göra kvinnosaken till en folkets fråga, och i detta syfte har Finsk kvinnoförening bildat en mängd filialer — f. n. uppgår deras antal till 36 — i de mindre städerna och i landsorten, där

ofta det öfvervägande flertalet af medlemmar är kvinnor af folket. En af föreningens allra viktigaste verksamhetsgrenar har också varit de många praktiska åtgärderna till gagn för folkets kvinnor, så t. ex. ordnande af elementarkurser för arbeterskor i städerna och för allmogekvinnor på landet, ambulatoriska matlagings- och handarbetskurser, underhållande af medellösa flickor i folkhögskolor, väfskolor, mejeri- och trädgårdsskolor, undervisning i trädgårdsskötsel för allmogekvinnor, sommarkolonier för arbetande kvinnor, platsförmedling för tjänarinnor.

I denna Finsk kvinnoförenings mångsidiga verksamhet var fröken Gripenberg, med allt erkännande åt de många dugliga intresserade och nitiska medhjälparna, bl. a. hennes tre systrar, under 15 år den ledande, initiativtagande och lifvande kraften, och med aldrig tröttnande offervillighet ställde hon sina rika gåfvor: sin stilistiska talang, sin glänsande vältalighet, sin ovanliga arbetsförmåga, sin organisatoriska och administrativa duglighet, sina stora kunskaper och erfarenhet till föreningens tjänst. Men jämte och utöfver dessa utmärkta egenskaper finnes det hos Alexandra Gripenberg ändå något mer, som gör henne så särskildt ägnad att stå i spetsen för ett lands kvinnorörelse, och det är hennes ädla och rena karaktär, hennes djupa, sedliga allvar och omutliga plikt- och rättsskänsla. Aldrig har hon för folkgunst eller för egna fördelar vikit en hårmån från hvad hon ansett rätt och sant. I denna tid af brytningar har hon ständigt intagit en fast ställning och oförskräckt kämpat mot dessa falska profeter, som sjungit siren-sånger för kvinnorna om ett lif af själfhäfvelse, njutning och lifsglädje. I stället har hon på sin fana skrivit de kristligt etiska idealen och

Prenumerera oför-
töfvadt på

BARNGARDEROBEN

alla mödrars ovärderliga
skatt och hjälpreda

för sitt kön talat om en frigörelse, som med sig för ökad ansvar, ökade plikter, ökad och fördjupadt arbete.

Sina idéer och sina sträfvanden har hon äfven främjat genom utgifvande sedan 1889 af den finskspråkiga tidskriften "Kotija Yhteiskunta", som fått en stor spridning och trängt fram till många hem i de mest aflägsna bygder.

Redan i början af nittioalet begynte fröken Gripenberg utgifva sitt stora verk "Reformarbetet till förbättrande af kvinnans ställning", som utkommit fullständigt i tre delar. För de bägge första delarna, som behandla kvinnorörelsen i Förenta staterna och de europeiska länderna (utom nordn), företog hon resor till Tyskland, England, Frankrike, Italien och Spanien för att på platsen studera sitt ämne. Den sista och omfångsrikaste delen, som utkom 1903, skildrar kvinnofrågans utveckling i Sverige, Norge, Danmark och Finland och lämnar den utförligaste och sakrikaste framställning i ämnet, som utkommit, och det tyckes, som om den, äfven hvad Sverige beträffar, skall blifva ett slags källskrift för framtida forskare, så rikt är det där samlade materialet.

År 1903 företog fröken Gripenberg en ny studieresa, denna gång med statsanslag och med uppdrag att studera den kvinnliga hemslöjden i Tyskland, Österrike, Holland och Danmark. I "Meddelanden från industristyrelsen i Finland" har hon lämnat en intressant rapport från resan och är medlem af den kommitté, som tillsatts för att utarbete plan för organiserande af yrkesskolor. På uppdrag af det internationella kvinnoförbundet företog fröken Gripenberg förlidet år en resa till Grekland och Turkiet för att bland dessa länders kvinnor väcka intresse för förbundet och om möjligt där få till stånd nationalförbund. Hennes resa tyckes haft goda resultat, åtminstone i Grekland lär ett nationalförbund stiftats.

Det är således på en mångsidig och välsignelsebringande verksamhet den främsta kvinnliga representanten på den finska landtdagen kan blicka tillbaka, och landtdagen har äfven vetat tillgodogöra sig hennes erfarenhet och duglighet genom att invälja henne i sitt lagutskott.

E. N. SÖDERBERG:

LILLEBROR.

YNGST OCH MINST är lillebror, men ändå förvisst jag tror, att ibland oss alla är han den, som bäst förstår hvad ej hvem som helst förmår: hjärtan att befalla.

Fast hans hand är späd och vek, pröfvad ännu blott i lek, den oss bundna håller;

fast hans språk ej formas klart, fångslar det oss underbart med sitt ljufva joller.

I vårt hjärta vederfås ungdomskänslor, när vi nås af hans goda blickar, liksom lundernas viol spirar upp, då vårens sol ljus och värme skickar.

Och fast hittills han har gått hemmets vanda stigar blott, lär han oss att finna vägar, som vi redan glömt, till de lyckoland vi drömt att en gång få hinna,

ty hans mörka ögonpar gömmer i sitt drömdjup kvar skimrande reflexer från den värld af menlös ro, där vår barndoms ljusa tro gror, slår rot och växer.

Signe Gud dig, lillebror! Blif oss, när du växt dig stor, samma fröjdemne! När din värtid är förbi, oskuldsgagrarna däri ej ditt sinne lämne!

Ett förlorat rike.

Berättelse af Elin Ameen.

HUR IDYLLISK är ej anblicken af en solid gammal herregård, där den ligger inbäddad i en lummig park och låter en gafvel eller en bit fasad blicka ut mot den vägfärande! Därinne är ro och harmoni, därinne lefva lyckliga människor, tänker främlingen, då han ser dit bort igenom kupéfönstret. Och lika fullt har kanske äfven där lifvet tagit form i strid och brytningar, kring hvilka den lugna ytre prägel är endast ett förvillande skal. Den historia författarinnan här förtäljer är om en härskarenatur i smått, som inom den landtliga idyllens ram i tysthet utkämpar en gagnlös strid.

MARIE LOUISE V. LINDEN gick genom parken vägen fram, som ledde ut åt ägorna och statbyggnaderna. Det var en mullerhöst, men icke oangenäm, med lätt matande, fuktig luft från våt moss och vissnade, nerfallna löf. Det var i alla fall Marie Louise likgiltigt hurudant vädret var, för henne var Lindenhof alltid detsamma, när solen glödde sommarhet och väckte till lif allt, som kunde lefva och fröjdas, eller när vinterns snötäcke bredde sig hvitt och glänsande öfver mark och skog och trädens grenar buro knippen af diamanter och kristall eller som denna dag, när höstens tunna dimmor gäfvade en dämpad, mystisk ton åt landskapet och skogen fick något hemlighetsfullt, stilla, halft slumrande öfver sig. Lindenhof var alltid detsamma för henne, som hon älskade och vid hvilket hon var fastväxt med hela sin själ.

Äkta Schweizer-Broderi.

Rekvirera prof och modeplanscher å våra halfärdiga, broderade, hvita, tvätt-äkta battistklädningar från kr. 23.50 till kr. 55.20 för hela klädningen.

Vi sända de utvalda klädningarna tull-och portofritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern F 8 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

För tjugo år sedan hade hon här skådat dagens ljus, här hade hon nästan uteslutande lefvat, och här ville hon fortfarande att lefva och en gång dö, lämnande efter sig det minne, hon drömde om att resa åt sig genom sitt lif. Ty allt detta skulle en dag bli hennes, och hon hade redan en känsla af att det tillhörde henne. Af fem systrar var hon äldst, och Lindenhofs fideikommiss skulle öfvergå till henne, om ingen manlig arvinge fanns i rätt nedstigande led. Och där fanns ingen, den yngsta flickan var nu sex år, och af föräldrar, systrar och underhåfvande ansågs Marie Louise som obestridd blifvande härskarinn till detta härliga rike. Som sådan hade hon också en viss undantagsställning, hon frågades till råds, och som hon hade ett skarpt administrativt hufvud och många förträffliga idéer, gick fadern ofta in på hennes förslag rörande inrättningar på godset och dess förvaltning. "Kronprinsen-regenten" brukade han skämtsamt kalla henne, ehuru icke utan en liten bitterhet under orden, därför att en kvinna skulle bli fideikommissarie och regera Lindenhof.

"Om Marie Louise ändå kunnat gifta sig med sin kusin Ludvig v. Linden," hade han sagt till sin hustru, "så blefve det så godt som en son med mitt namn, men med den staccars flickans utseende är det ingen förhoppning."

Men denna höstdag tänkte Marie Louise liksom alla föregående dagar, att allt detta skulle hon få till gengäld för hvad lifvet beröfvade henne, som kom andra flickor till del. Hon hade nämligen som liten haft ett nervslag, som för lifvet vanställt ena sidan af hennes ansikte. Fadern, som var en stor skönhetsälskare, hade aldrig rätt kunnat förlika sig med detta barns fulhet, och han måste göra våld på sig för att kunna visa henne samma ömhet som de andra barnen och smeka henne. Tidigt hade hon instinktmässigt känt och förstått detta, och som vuxen hade hon lidit af att hennes åsyn plågade fadern. Men modern, denna vackra kvinna, som Marie Louise tillbad, hade aldrig gjort någon skillnad. Vid hennes bröst hade den lilla Marie Louise fått gömma sitt vanställda ansikte och gråta ut, när systrar eller andra barn sagt elaka ord om hennes utseende, af moderns fina händer hade hon blifvit smekt och kysst af hennes mjuka läppar. Och nu som vuxen följde henne moderns kärlek och intresse, åt henne anförtrodd hon allt och mötte alltid förstående. Detta var det ljufvaste i Marie Louises lif, medan Lindenhof slukade hela hennes intresse.

Att få komma in till modern en sådan dag som denna efter sin rond kring ägorna, i skolhus, i stugor, i ladugård och stall, och berätta om allting för henne, var Marie Louises stora glädje.

"Mamma, nu har jag det klart för mig," sade hon och slog sig ned i en länstol, medan modern satt vid fönstret, sysselsatt med ett handarbete; "nu har jag sett ut platsen, där ålderdomshemmet skall ligga, i björkhagen,

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

*Undertäcknad, som jag
af Gammans Gormaltöl,
använder dessamma smaken
alla anspår på en god
billig och dryg töte- och
brändtöl.*

*Lagabryt Lethelius
af d. lilla Hjälperin och
Pölytjän för kunnat i...*

så att de gamla ha utsikt öfver den och sjön. Ritningen har jag i mitt hufvud och skall börja med den i dag. Så roligt, när det en dag blir färdigt, och jag vet, att de trötta och gamla, som tjänat oss och arbetat för oss, få det godt på ålderdomen.“

“Men kom ihåg, Mi Li, att pappa inte ännu alldeles gifvit sitt samtycke, och du får inte storma på för fort och vara för ifrig — och inte länsa hans kassa för mycket. Du vet, hvad han brukar säga: *Ännu* regerar jag, och tills vidare är du bara kronprins.“

Marie Louise skrattade.

“Ja, det säger han ofta, och han menar det nog också, mamma, men ni veta ju, hur tacksam jag är i mitt innersta hjärta för att ni ge mitt lif detta rika innehåll och inte uppfostra mig på samma sätt som systrarna med tanke på den kvinnlighet och de mål, som fägring ger dem, och på att de en gång skola bli gifta, få barn och bilda egna hem. Det passar ju inte för mig och kan aldrig ingå i mina drömmar.“

Hennes röst lät dämpad och med en bitter ton af smärta, liksom hade hon dock känt en viss bitterhet öfver att så var. Modern såg på henne, och en undran stod upp inom henne liksom många gånger förr, om Marie Louise ändock drömt och längtat som andra unga flickor. I så fall skulle det varit kusin Ludvig, den ende manlige individ, hon någonsin kommit närmare i beröring med och som sedan barndomen varit henne en broderlig vän. Men var det så, då var denna lilla hemliga vrå i hennes hjärta den enda för modern förborgade, och dit denna aldrig med ens den minsta antydning vågat eller velat blicka in. Allt hvad Marie Louise gaf henne af förtroende och kärlek, gaf hon frivilligt, men där hon slöt sig inom sig själf kunde ingen tränga in, icke ens hennes mor.

Fru v. Linden reste sig upp och gick öfver golfvet för att hämta något i en byrålåda. Marie Louises beundrande blickar följde henne.

“Hvad du är vacker och ståtlig, mamma,“ sade hon, “och det är så roligt, att du ännu är så ung, inte fyllt fyrtio år, det är som vore vi jämnåriga systrar, tycker jag alltid, och jag har aldrig saknat någon flickvän, därför att jag haft dig.“

Modern vände sig om och gaf henne en förstående nick och en varm, fuktig blick. När hon sedan gick tillbaka öfver rummet fram till fönstret, följde henne alltjämt Marie Louises blickar. Men plötsligt skiftade den unga flickan färg, det kom ett uttryck af förfäran i hennes ansikte, och det var som hade hennes hjärta sammandragits af kramp. En misstanke hade redan ett par gånger förut smugit sig öfver henne, men hvarje gång jagats bort som något osannolikt, omöjligt. I dag, när hon betraktat sin mor, kom den åter öfver henne, starkare och mäktigare, och lät inte genast visa bort sig. Hon reste sig hastigt, mumlade något om, att hon hade arbete att utföra innan

middagen, och gick skyndsamt ut ur rummet. Hennes förändrade utseende och brådstörtade aflägsnande undgingo icke modern. Fru v. Linden lät arbetet falla ned i knät och satt länge försjunken i djupa tankar, hvilka gånge hennes ögon smärta. Men när hennes man en stund senare kom in till henne och ömt lade armen om henne och kysste hennes ansikte, fick detta ansikte ett roligt skimmer som af ett ungt hjärtas kärleksdröm, och hennes läppar logo mot honom ett stilla, lyckligt leende.

Fru v. Linden låg och hvilade på sin schäsong, och på en pall tätt intill henne satt Marie Louise. Ute var det stark snöyra, men här inne var det varmt och godt framför eftermiddagsbrasan, som nyss blifvit tänd i kakelugnen. Så varmt och godt — dessa högtidsstunder, då Marie Louise var ensam med modern, då hon talade med henne om allt, och då denna lyssnade med förstående och intresse och inte med detta halft ironiska, något motsträfviga medgifvande, som fadern sällan underlät att visa, äfven när han inom sig gillade henne. Så varmt och godt — och Marie Louise lutade sig intill modern, som lät sin hand smekande fara öfver dotterns hår.

Marie Louise hade redogjort för dagens upplevelser, och en tystnad hade inträdd. Den bröts af modern, som med låg röst sade:

“Jag har något att berätta dig, Marie Louise.“

Marie Louise ryckte till och lyfte sitt hufvud.

“Du är ju min stora, förståndiga flicka, och jag kan tala med dig om allting. Jag tror du redan har anat det. Mi Li, snart kommer det ännu en liten till Lindenhof, och far och jag glädja oss däråt, liksom vi gjort åt hvar liten nyfödd varelse, som vi fått hälsa välkommen till oss och lifvet, det lif, som Gud ger och värnar och utvecklar efter sina planer.“

Hon tystnade. Marie Louise satt orolig och blickade stelt in i brasan, och modern kunde ej riktigt se hennes ansikte. Då hon ingenting svarade, fortfor fru v. Linden:

“För dig kan det ju komma att innebära stora förändringar, om det blir en gosse — men blir det en flicka, kommer allt att fortfora som förr. Mi Li, för din skull önskar jag, att det blir en flicka, men för fars skull önskar jag en gosse — han skulle känna en sådan omätlig glädje!“

Fortfarande intet svar från Marie Louise. Modern lade sin hand på hennes hufvud och vände hennes ansikte mot sig, men Marie Louises ögon voro sänkta och mötte ej moderns blick.

“Har du ingenting att säga din mor?“ fortfor denna. “Du skall inte taga det så — inte låta ditt varma, älskande hjärta förstelnas vid tanken därpå — inte heller grubbla däröfver — ingen vet ju än, hur det kan bli. När barnet kommit, skall du hälsa det välkommen, liksom vi alla, och bli en andra mor för det och stå vid dess sida och ge det del af ditt rika förstånd och dina erfarenheter och hjälpa oss att uppfostra det till en god och dugande människa, vare sig det blir en flicka eller gosse. Så, kyss nu din mamma, — jäså, du vill inte — modern försökte le, men tårarna kommo henne i ögonen — “du kan inte i dag — gå då stilla upp på ditt rum och var för dig själf en stund, men sorj inte och förbittra inte denna tid för mig och dig själf — allt kan ju ännu blifva vid det gamla. Och Gud välsigne dig nu och alltid, min Mi Li.“

Marie Louise reste sig långsamt och gick mot dörren. Där stannade hon ett ögonblick och tycktes tveka, men så öppnade hon den och gick med tunga, dröjande steg till sitt rum. Nej, hon hade ingen tird att säga mo-

atern i dag, och kyssa henne kunde hon ej, det skulle varit en Judaskyss.

Julen var öfver, och man var inne på nyåret. De två flickorna närmast efter Marie Louise voro i Stockholm, den äldsta för att stanna där hela vintern och af en faster föras ut i societeten, och den andra för att avsluta sina skolstudier. De två yngsta hade guvernant och vistades mest tillsammans med henne. Marie Louise hade just aldrig slutit sig mycket till systrarna, utan vandrat sina egna, ensamma vägar. Här rådde frid och tillgifvenhet mellan alla i hemmet, men sin fulla kärlek gaf Marie Louise endast modern och Lindenhof.

Under denna tid, då Marie Louise gick i en feberaktig, hetsande oro, som hon försökte dölja för alla, var det en enda tanke som ständigt kom åter och ej lät sig tvingas bort, som jagade sömnen från hennes nattläger och marterade henne under dagen: “Om det blir en gosse — o, Gud, om det blir en gosse! Men det kan inte — lifvet kan inte vara så grymt och taga från mig, hvad det en gång lofvat mig — det kan inte, kan inte!“

Så kom en natt, då det blef rörelse i huset, rullande af vagnshjul, hastiga steg i korridoren, öppnandet och stängandet af dörrar. Marie Louise hörde det och förstod. Hon borrade ansiktet ned i kudden för att inte höra, inte veta någonting. Hennes tinningar bultade, och hennes hjärta slog våldsamt. Natten syntes henne oändligt lång, och ändå, när morgonen grydde och den klara vintersolens första röda strålar silade in genom persiennens spjälor och allt blifvit tyst i huset, kunde hon icke förmå sig att stiga upp för att få visshet.

Hur länge hon låg så visste hon ej. Då rycktes plötsligt dörren till hennes rum upp, och in rusade de små systrarna, ifriga, tränande hvarandra.

“Mi Li, Mi Li, hvarför stiger du inte opp, vi ha ätit frukost för länge sedan, och kan du tänka dig, att vi ha fått en liten bror! Är du inte glad? En liten riktigt levande bror, inte en så'n där, som vi lekt ibland, att vi haft, och pappa skrattade, och så grät han, när han kysste oss, och så lyfte han oss högt upp i taket, och så sa' han: 'Hej, små jäntor, nu är' vi två karlar här i huset, och nu får jäntorna maka åt sig, för vi behöver stort rum.' Jo, så sa' han, men fröken sa' sedan, att bror är så rysligt liten ännu, bara som en docka, och mamma ligger i sängen för att hålla honom varm, annars hade han frusit ihjäl som en liten fågel, för det är så rysligt kallt i dag att flere små fåglar ligger döda i trädgården och parken, och solen är alldeles röd, och snön lyser så vackert som guld och fröken sa' så här, när vi stod vid fönstret: 'Det är praktfullt, och Lindenhof har aldrig sett härligare ut än i dag, då det hälsar sin blifvande härskare.' Sa' hon inte så, Mimmi? Jag tänkte jag skulle komma ihåg det för att berätta det för dig, Mi Li. Tyst Mimmi, jag har inte 'alat slut ännu, du är den minsta och ska' tiga. Och sedan ska' vi få gå in, när han och mamma vaknar, och pussa honom, för nu sofver dom bägge.“

De små märkte ej i dunklet därinne, hur förfärande blek Mi Li blifvit. Men då hon ingenting svarade, kom en undran öfver dem, som gjorde dem beklämda, utan att de förstodo hvarför.

“Hvarför svarar du inte, Mi Li, och hvarför stiger du inte opp? Kanske du är sjuk?“

“Ja,“ svarade Marie Louise, med bruten, tonlös röst, “jag mår inte bra. Men ni behöver inte säga det åt någon; jag skall nog stiga upp och gå ner om en stund, men nu vill jag ha ro, så gå snällt er väg igen. Ni vet nog att Mi Li tycker om er i alla fall.“

Försagda och betydligt stillsammare än de kommit gingo de ut ur rummet och slöto dörren sakta efter sig. Så fort de gått, steg Marie Louise upp och reglade dörren. Hon tänkte åter gå till sängs, men hejdade sig, gick i stället fram till fönstret och drog upp gardinen. Jo, det var sant, att aldrig hade Lindenhof tett sig i praktfullare vinterskrud än denna dag. Sargornas underbara féslott af kristaller och diamanter hade af fantasien aldrig utmålats skönare än detta jordiska paradiset, öfver hvilket vinterdagens röda sol göt en stilla djup, förtrollad glans. Hennes paradiset, hennes rike — och nu förloradt! De kunde säga hvad de ville, erbjuda henne hvad som helst, låta henne fortfarande styra och ställa, tills brodern blef myndig eller en dag ärfde det — för henne var det i alla fall förloradt, och en annan kunde en dag göra om alltsammans eller klandra och ogilla. Och senare, kanske en gång gå här som nådehjon, tåld af medlidande, ingenting ra att säga, böja sig under andras vilja — hon som utom kärleken till Lindenhof också känt härskarmaktens berusande tjusning. Kanske förstod hon först rätt i detta ögonblick, hur maktlysten hon varit — ej att hon ville nyttja sin makt annat än till det som var godt och rätt, men icke i ödmjukhet och som en annans redskap, utan som en drottning ville hon ge sina gåfvor och härska på Lindenhof. Men nu var det slut, slut för alltid. En liten späd barnahand, som ännu ej ens visste af eller förstod, att den hade lif och makt, hade ryckt spiran ifrån henne.

Och detta var heller inte allt. Dagen förut hade hon haft bref från syster Gertrud, som lefde i ett festhus där uppe i Stockholm och som i hvarje rad i sitt långa bref talade om kusin Ludvig. De voro dagligen tillsammans, de åkte skridskor och skidor, han kuskade för henne i släde, de dansade och promenerade. Och denna dagliga samvaro tycktes fylla den unga flickan med tjusande aningar om en kommande lycka, som hon gick till mötes med jubel och längtan. Det som varit Marie Louises första och sista, aldrig fullt utvecklade kärleksdröm, och som hon för alltid begrift i det innersta djupet af sitt hjärta, hade åter trängt sig fram i en känsla af svidande bitterhet och afund. Nu var kusinskapet ej något hinder — hennes far hade själf berättat henne, hvad Ludvig en gång sagt, när fadern framkastat något härom: "Kusiner böra inte gifta sig." Och dock visste hon med sig, att hon var vida mer begåfvad och en långt större personlighet än Gertrud, som icke var annat än en söt, fladdrande, mjuk och behaglig liten docka, som ej hade en enda originell tanke i sin hjärna eller en djupare känsla i sin själ. Men hvad betydde det! När man däremot såg ut som Marie Louise så...

Hon stod så länge vid fönstret i sin nattdräkt, att hon började huttra af köld. Hon ämnade gå tillbaka i sängen för att där fortsätta att tänka och grubbla och förtvifla, men

REFSNÄS PÅ RÅDMANSÖ.

vid ännu en blick ut öfver landskapet ändrade hon sig. Hon kunde icke motstå vinterdagens härlighet, som lockade och drog henne ut, ut. Hon klädde sig skyndsamt och gick genom parken till skogen, denna skog, där hon på en half mils omkrets kände hvarje träd, hvarje buske, och där hon aldrig kunde gå vilse på någon stig, vore den än igensnöad så, att hon måste vada till knäna i snön.

(Forts.)

Iduns dramatiska pristäfling

har kvantitativt taget att uppvisa ett ståtligt resultat, i det att ej mindre än

51 manuskript

inkommit vid täflingstidens utgång. Desamma befinna sig nu i och för granskning hos prisdomarne hr Georg Nordensvan och fil. dr Sven Söderman.

Mellan kobbar och skär.

Också en skärgårdsidyll.

DÅ JAG NYLIGEN på en af våra "arbetsdagar" satt tillsammans med mina kamrater, kom det för mig, att det kanske kunde roa Iduns läsarinna att höra huru vi här ute på kobbar och skär arbeta för fosterlandets bästa med de små resurser, som stå oss till buds, och om den offervillighet, som besjälur oss lite hvar.

Vi ha nämligen här för 3 år sedan bildat en afdelning af Röda Korsets Damkommitté, hvilken efter att från början endast ha bestått af de medlemmar,

EN R. K.-MEDLEM MED MAN OCH FAR.

som utgjorde styrelsen, nu vuxit så, att vi närma oss 40-talet.

Det var s. k. honoratiorens i socknen, som började, men hvad kunde de uträttat utan befolkningens hjälp och bistånd, och ehuru vi mött stort motstånd, däri genom att de här ansågo vårt arbete religionsfientligt, gå vi nu steg efter steg framåt, och hvad som mycket bidragit därtill är, att vi bildat s. k. arbetsdagar. Vi samlas då hos en af medlemmarna i tur och ordning och arbeta på dessa handdukar, lakan, örngott, skjortor och hvad mera allt, som hör till Damkommitténs lägerutredningar och sjukvårdspersedlar. Vi ha nu snart fem fullständiga uppsättningar, men hvad är det ej för ett försvinnande litet antal emot hvad vi borde hafva. Vi bo, som sagdt, i skärgården, afstånden äro långa mellan oss, ej höra vi heller till dem, som ha mycket att afvara af det lilla vi äga. För tillfället ha vi bortlagt alla de arbeten, som nyss nämndes, och företagit oss att förfärdiga allehanda i hvardagslivet nyttiga saker, såsom förkläden, skjortor, kamkoftor, näsdukar, brickdukar m. m. m.

Vid senaste års sammanträdet beslöto vi oss nämligen för att under sommarens lopp hålla en kaffe-fest tillika med auktion å skänkta och på dessa våra

arbetsdagar förfärdigade saker, och för behållningen skola vi se'n åter inköpa material till nya sängutredningar, och så skall det gå undan för undan.

Vår framtidsplan är den att då vi fått ihop det antal sängutredningar, vi från början tänkt oss kunna åstadkomma, arbeta på att samla medel till att bygga oss en egen sjukstuga. Plats härtill är redan skänkt af en bonde i vår by, vi och socknen skulle hjälpas åt att där ha en sjuksköterska. Huru nödvändigt detta är för vårt samhälle, kan man förstå, då jag nämner att denna socken räcker från skär till kobbar 8 mil ut i hafvet och 1 1/2 mil på fastlandet, och att inom detta område endast finnes en barnmorska och ingen sjuksköterska. Till närmaste stad är 4 mil, en natt väg att åka för den som är i behof af hastig läkarhjälp. Då förra vintern skarlakansfeber och i höstas difteri bröto ut, fanns det ej möjlighet att isolera de sjuka i annat än en nästan fallfärdig stuga. Där insattes en kamin till eldstad, intet annat fanns än en öppen spis och fyra nakna väggar, som först måste tapetseras. Då var det godt att ha dessa Damkommitténs saker att tillgå, sängar, lakan och filter utlånades af oss, ingen ville släppa till af sitt eget, och de föräldrar, hvilkas barn blefvo sjuka, voro fullkomligt medellösa.

Men det var ju egentligen om våra arbetsdagar jag skulle berätta. På grund af de långa afstånden ha vi måst dela oss i tvänne afdelningar, som vi benämna den nedre, den omedelbart vid kusten, och den öfre, den längre in på fastlandet. Jag räknar mig till den nedre, hvars arbetsledare jag fått hedern att blifva, kyrkoherdens fru är för den öfre; för öfrigt ha vi endast fiskar- och skepparhustrur och deras döttrar att sätta i arbete, men de äro minsann ej de sämsta. Vi träffas hvar fjortonde dag hos hvarann turvis, i dag ha vi varit hos en skepparhustru. Hennes man för en af dessa sandpikar eller rospiggar, som de också kallas, men var ej hemma, utan arbetar nu mot storm och sjö, för att sedan under vintern i lugn och ro sitta hemma hos sin hustru och sina två små flickor.

Klockan 11 f. m. samlades vi där, en härlig halftimmes promenad hade jag dit i klart solsken. Framkommen möttes jag strax af många vänliga handslag och stor arbetsifver.

Vi slogo oss ned, så långt utrymmet det tillät, i köket, där hustrun själf stod i spisel och kokade det mest välluktande kaffe, ty till våra stadgar hör, att vi skola bjuda på kaffe strax alla anländt och sedan åter en gång, då vi gå, men ingen får bjuda på mer än tre sorters dopp, den som bryter häremot får plikta en krona till vår kassa! I köket fingo vi ej rum fler än sex, fyra fingo krypa in i den s. k. kammaren, och då vi så druckit kaffe och denna gång doppat mjukt hembakadt hvetebröd, kubbar och en sorts småbröd, allt smakligt och trefligt serveradt, började alla med flitiga händer på hvar sitt arbete. Där sitter en med en brickduk, en med ett förkläde, en annan med näsdukar att fälla, två nysta garn, och allt under det händerna äro i flitig verksamhet, hvilat ej heller tungan, en och annan skrattsalva försöker lyfta taket af stugan. Fröken N., som vi i dag få räkna bland våra arbetskamrater, har medtagit sitt dragspel och den ena låten, marschen och polskan aflöser den andra, ackompanjerad af symaskinens surrande.

Så ter sig en af våra efterlängtade sydagar. Många hindras af sjukdom eller arbete att komma och dessa beklaga vi, jag för min del slår den dagen ifrån mig allt och ger mig i väg, ty mycket godt ha dessa med sig. Vi lära känna hvarandra, den ena lämpar sig efter den andra och nyttigt är det på alla vis. Jag råder eder alla, fruar på landet, försök att sätta igång något liknande, däraf kan ej annat än godt komma, vi skola lära känna våra medsystrar lite närmare, och mycket som vid en ytlig bekantskap ej kan komma till sin rätt, framträder då, och vi bli förvånade af hvad nobelt och fint äfven kan bo under en skroflig yta.

E—N.

EN GAMMAL BÅTSMAN VID SIN STUGA.

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
 Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

Kungliga kortègen på

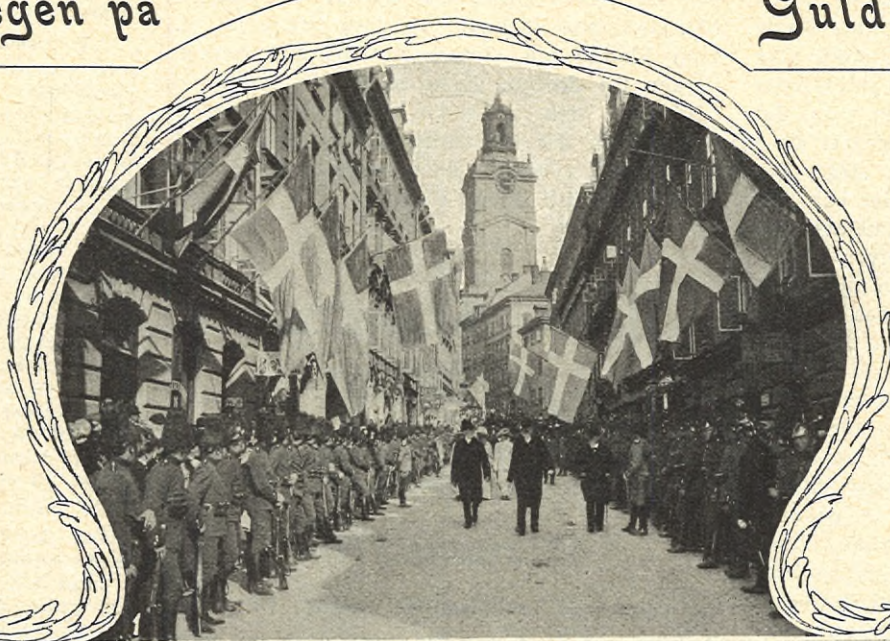
Guldbröllopsdagen.

EN NATIONELL festdag, präglad af kunglig värdighet och en familjehögtids innerlighet — så kommer man att minnas den 6 juni 1907, vårt konungapars guldbröllopsdag.

Morgonen var frisk och strålande, då klockan half 8 Stockholms kyrkklockor i malmrik kör ringde in dagen och samlade skarorna till templen, där gudstjänst hölls. Och när sedan staden helt vaknade till sitt vanliga rastlösa lif, befanns det, att den var omsvept af flaggor, och att det var

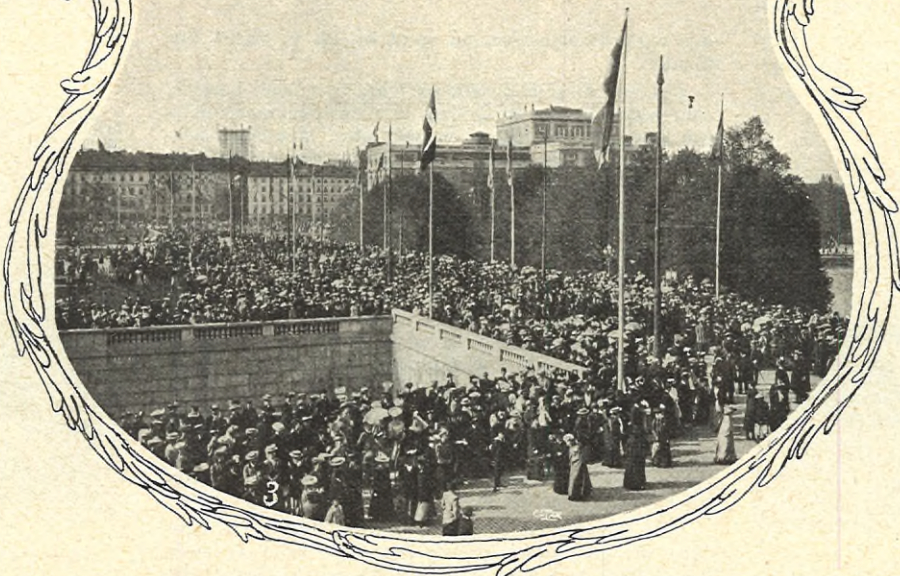
tidliga gudstjänsten, förrättades bön af ärkebiskop Ekman, därpå afsjöngs en kantat med ord af doktor af Wirsén och musik af hofkapellmästare Nordqvist, hvarvid orgelpartiet spelades af direktör Gustaf Hägg, och till slut följde tal af biskop Billing.

När gudstjänsten var slut, förkunnade saluten för de väntande skarorna, att kortègen satte sig i gång. Vår bild visar det ögonblick, då kortègen med konungaparet i sjuklasvagnen och den öfriga kungliga familjen i de därpå

högtid i luften, och att arbetet icke kom i gång som alla andra dagar.

På middagen, ännu ett par timmar innan den kungliga kortègen kunde vara att förvänta, var vägen för densamma markerad med människomassor, och leden tätnade ständigt. Stockholmarne bildade själfva häck, och så kommo därtill trupperna, fyra tusen man. Vid ett-tiden anlände det höga guldbröllopsparet, den kungliga familjen, hofstaten och de särskildt inbjudna till den vackert smyckade Storkyrkan. Om grupperingen där liksom det imponerande totalintrycket ger vår teckning en föreställning. Vid den hög-

följande vagnarna passerar Gustaf Adolfs torg.

Hurrarop, viftningar och blommar mottogo deras majestäter, där de drogo fram, och genom guldkarossens rutor såg man det grånade konungaparet hälsande och leende besvara hyllningen, allt medan trupperna skyldrade och musiken spelade. Hela dagen bar Stockholm den festprägel, som klär det så väl, och långt efter det den officiella delen af högtidligheten var slut, långt in i den ljusa sommarnatten firade hufvudstaden sitt konungapars högtidsdag.

1. STORKYRKOBRINKEN MED TRUPPER, SOM BILDA HÄCK. 2. DEN KUNGLIGA KORTÈGEN PASSERAR GUSTAF ADOLFS TORG. 3. FOLKVIULET PÅ NORRBRO.
A. BLOMBERG FOTO.

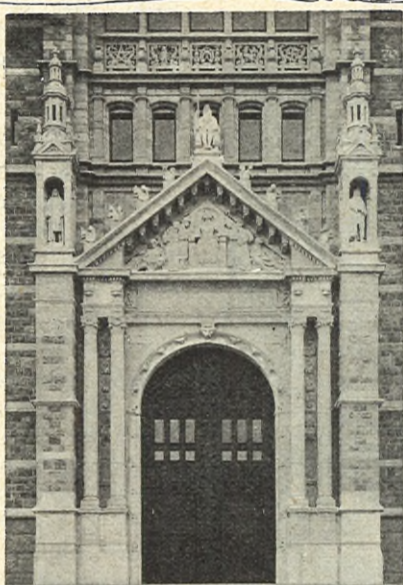
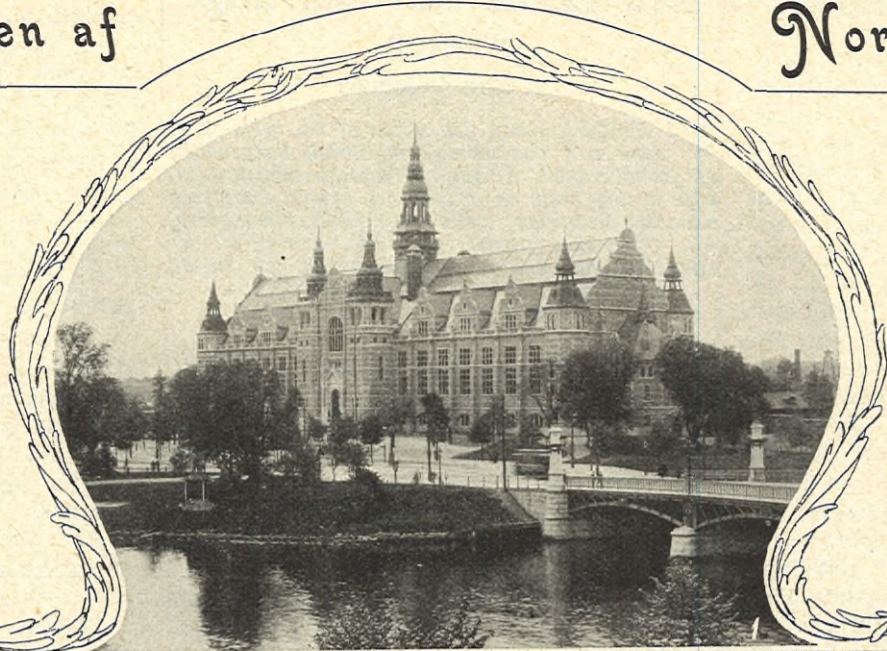
Vid invigningen af

Nordiska Muséet.

OM NÅGON SVENSK man har lefvat för en idé, så torde det ha varit Artur Hazelius. Besjälad af en brinnande fosterlandskärlek och en in i döden räckande hänförelse för vår gamla svenska odling samt en lika stark nitälskan att göra denna odling tillgänglig för sena tidens barn, i afsikt att inplanta svenskhet hos det uppväxande släktet, ägnade han sitt lif åt att från alla svenska bygder sammanföra och till en allsidig bild af forna tiders lif i Sverige ordna

Hazelius offrat ett helt lifs intensivt arbete att få till stånd och hvari han på ett lysande sätt understöds af svensk offervillighet.

Muséets insiktsfulle och energiske styresman dr Bernhard Salin, af hvilken Idun meddelade porträtt och biografi i n:r 10, 1905, då han tillträdde sin makt-påliggande befattning, har haft ordnandet af det väldiga materialet om hand, och en rundvandring genom de olika rummen bekräftar att såväl han som hans

vittnesbörden härom. Och nu står detta hans stolta verk, till hvilket han lade den fasta grunden, innan han gick hädan, fullbordadt i form af Nordiska muséet, som sistlidne lördag högtidligen invigdes i närvaro af en till flere tusen personer uppgående skara inbjudna.

Muséets dimensioner äro visserligen ej så stora och imponerande som de från början voro ämnade att blifva, men lika fullt gör den arkitektoniskt helgjutna och harmoniska byggnaden ett magnifikt intryck, och arkitekten professor I. G. Clason har därmed visat sig mäktig att skapa en fullt värdig form åt det odlings hem och Panteon, som Artur

nitiska medarbetarestab med all önskvärd pietet och kärlek fullföljt grundläggarens verk.

Det storslagna och till sin art enastående muséet — dess motstycke torde ej kunna uppletas någonstades — skall redan från och med nästa nummer af Idun bli föremål för en serie af fackmän skrifna skildringar, åtföljda af belysande bilder. Våra läsare komma sålunda att få taga kännedom om såväl den intressanta landskapsafdelningen, skråafdelningen, ständsafdelningen m. m. som ock af lifrustkammaren, hvars ståtliga samlingar, som bekant, hädanefters skola ha sin plats i Nordiska muséets hall.

1. NORDISKA MUSEETS YTTRE. 2. PORTALEN. 3. FÖRHALLEN. 4. DEN STORA MUSEIHALLEN. 5. ABSIDEN MED MILLES' GUSTAF VASA-STATY. 6. DE KUNGLIGA PERSONERNA ANLÄNDA. 7. PROFESSOR CLASON TALAR FRÅN MUSEITRAPPAN. A. BLOMBERG FOTO.

Med våra gäster tidningsmännen.

PÅ FREDAGENS morgon började herrar och damer med blågula rosetter på uppslaget promenera omkring på gatorna. Såg man mera noggrant efter, befanns det, att rosetten var genomstucken af en kråsnål i form af en gåspenna — en känd symbol, som antydde, att det var publicisterna, som nu också till sist hade sin egen dag. Klockan 12 på middagen öppnades officiellt och högtidligen det sextonde allmänna svenska publicistmötet i den af detsamma disponerade läkarsällskapets lokal, och därmed inleddes en tredagarsperiod af omväxlande samarbete och samkväm. Fredagens och lördagens förmiddagar voro såsom ett medgifvande åt traditionen helgade åt det förra. Men fredagens och lördagens eftermiddagar och nätter samt hela söndagen voro upptagna af att genomgå det omväxlande och rikhaltiga festprogrammet. Trots det ansträngande däri, strejkade icke många af de omkring 200 mötesdeltagarna.

Under dessa mötesdagar ha tidningsmännen liksom tidningarna kommit ut om mornarna. Första morgonen från Hasselbacken, där de kvällen innan efter att ha besett Nordiska museet och Skansen samlats till den välkomstfest Publicistklubben gaf för mötesdeltagarna från landsorten. Hade ännu under förhandlingarna ehuru i all gemytlighet gränser mellan olika åskådningar markerats, så liknade denna och de följande festerna det tusenåriga riket däri, att får och ulf betade i endräkt bredvid hvarandra och lejon skålade med skorpioner. Talen inleddes af publicistklubbens ordförande, redaktör A. Hallgren, med ett välkomsttal, som genast slog an den rätta stämningen. Hur många som sedan talade minns jag icke.

Festligheternas tyngdpunkt var förlagd till lördagen och Grand hotell, där hufvudstadens tidningar gåfvo sin stora middag, in i alla detaljer förträffligt arrangerad. Redaktör Hildebrand, som presiderade, höll välkomsttalet och talet för landsortspressen, redaktör Ernst Högman det lifligt uppskattade talet för kvinnan. En stund efter middagen samlades gästerna till en omväxlande musikalisk underhållning. Sedan blef det boston — och sedan —

Emellertid voro alla uppe i god tid på söndagen och infunno sig mycket mangrant till den af Sv. telegrambyrån, Gumælii annonsbyrå och Svenska pressbyrå anordnade utfärden i skärgården. Efter denna utfärd, som samfälligt prisades för de förträffliga arrangemangen och den glada stämningen bland mötesdeltagare, som nu efter tre dagars samvaro alltmer gåfvo illusionen af en lycklig familj, efter denna utfärd samlades en del af familjen på operaterrassen till afskedsfest, och sedan var det inte mera.

I dag skrives det igen öfver hela landet.

CAFOUR

Den gamle och den unge prästen.

Af Elin Wägner.

VI INFÖRA i dag den första af två berättelser, som, mot den flyktigt skisserade bakgrunden af förhållandena å den småländska skogsbygden, vilja i den mån en fristående, knappt återgifven situation medgifver, ställa två typer mot hvarandra, icke blott eller främst som medlemmar af ett bestämdt stånd, utan såsom människor helt enkelt, sedan lifvet lärt dem sin läxa och innan.

I.

HAN SATT vid sitt skrifbord i ett litet, mycket litet, lågt rum, där luften formligen darrade af värme och var tjock och grå af tobaksrök. Ved och tobak — *hvilken* tobak, ingen bonde skulle velat röka den! — var det enda, hvori han extravagerade; ved, emedan han hade den gratis, tobak, emedan pipan var hans stora lidelse.

För ögonblicket var pipan bortlagd, och han satt böjd öfver en blankett, som han fyllde i,

Så fort det fanns någon lefvande möjlighet, öppnade hon munnen:

— Goddag farbror August, det är Hedda och usch ett sådant väder, jag trodde jag skulle aldrig komma fram och är alldeles våt om fötterna, har farbror varit ute?

Den gamle prästen tog sin penntorkare och började omsorgsfullt gnida af bläcket på pennan. — Kom fram och sitt, lilla Hedda, sade han tåligt.

Hedda kom fram, satte sig på en stol invid skrifbordet och hälsade från pappa och mamma.

— Och fästmannen? frågade prästen med ett skälmaktigt leende, som om han sagt någon litet närgången kvickhet.

Hedda anlade en butter min och svarade:

— Ja, det får farbror fråga någon annan om, för jag har inte hört af honom på jag vet inte när.

Hon såg ned, under det hon talade, ty hon ansåg detta mindre syndigt än att ljuga någon midt i ansiktet.

Prästen, som skötte posten och med egna ögon sett fästmannens stil på ett bref till fröken Hedda för tre dagar sedan, lyfte upp sitt gamla skägiga och fårade ansikte med en åtbörd af öfverraskning och såg skarpt på flickan, som fortfarande höll hufvudet sänkt, emedan hon strax ämnade ljuga litet till.

Men långsam som han var, hann han icke få fram sitt påtänkta: "den ungdomen, som har så svårt att vänta!" innan Hedda, som var tanklös och glömde bort posten, insköt:

— Nej, han har verkligen inte behagat skriva på fjorton dagar.

— Inte sedan Herreberga anslogs ledigt den 5 februari alltså? frågade prästen, och nu såg icke

heller han upp, ty han rensade pipskafvet med en strumpsticka.

— Låt mig se, sade Hedda, litet sväfvande på målet inför fixerade data, nej — nej det tror jag inte.

— *Faså*, sade prästen och tog ett nyp ur tobaksburken.

— Har farbror sina ansökningshandlingar färdiga?

Han tog en halfbränd tändsticka och höll den öfver lampan. När den tog eld, sade han:

— Ansökningshandlingar? Nej.

— Ja, då får farbror allt skynda sig, sade hon med hemlig oro, ty detta var ett ömtåligt ämne att tala med en präst om, som sökt tolf gånger och vid femtioett år ännu icke var ordinarie.

— Jag har icke tänkt söka Herreberga, sade han lugnt.

Då hände det lustiga, att försiktigheten öfvergaf flickan, hon blef onödigt het och fick rent af tårarna i ögonen.

— Å, farbror August, sade hon med skälvande läppar, *alla* människor tycker, att farbror skulle försöka... att det passade så ut-

GRUPPBILD AF DELTAGARE I SEXTONDE ALLMÄNNA SVENSKA PUBLICISTMÖTET I STOCKHOLM DEN 8—10 JUNI. DE FYRA MEDALJONGPORTRÄTTEN: DIREKTÖR J. A. BJÖRKLUND, MÖTETS ORDFÖRANDE, REDAKTÖR HJ. PETERSSON, DESS VICE ORDFÖRANDE, REDAKTÖR ADOLF HALLGREN, PUBLICISTKLUBBENS ORDFÖRANDE, OCH REDAKTÖR CARL RAHMBERG, MÖTETS GENERALSEKRETERARE.

A. BLOMBERG FOTO.

långsamt och mödosamt, ett ord i dag, en siffra i morgon.

Dörren gick upp, och någon steg öfver tröskeln, med en fläkt af vinter i följe. Prästen hörde nog stegen och kände fläkten, men då dörren stängdes igen, och fläkten förlorade sig i värmen och röken, vände han sig icke om, och hans utskrifna penna stretade och spretade mödosamt öfver papperet som förut.

Det var en flicka, som kom, ännu med snö på kläderna och hetta i ansiktet efter ovädret där ute. Hon blef stående, ruskade sig som en hund och drog efter andan, ehuru det icke var mycket för lungorna att få i detta rum, hvares fönster icke varit öppnade sedan rötmanaden förlidet år.

Hon såg ganska lustig ut där hon stod, klädd i en snål, svart doffelkappa, som satt hårdt åt om öfverkropp och armar och sedan plötsligt spände ut öfver en tre, fyra stickade och hemväfda öfver- och underkjolar, stadigt och högt uppfästa med fyra säkerhetsnålar, en fram, en bak, en i hvar sida. På hufvudet hade hon en bjärtblå ylleduk, knuten i dubbelknut i nacken. När hon fick upp knuten och kunde lösa af hucklet, visade sig ett ungdomligt, rundt ansikte med pigga, nyfikna ögon.

märkt och sk... skulle... säkert... lyckas... Hvarför vill inte farbror?

— Emedan jag tolf gånger, sade hans själ till sig själf, har gått igenom eldprovet, tolf gånger sporrats af hoppet, våndats af skammen, sårats af missaktningen, stukats af missträknigen, och emedan jag lofvat att aldrig, aldrig mera —

— Jag har det bra här, svarade hans mun, medan själen teg, som den alltid gjorde.

— Bra, på det här lilla stället!

— Ja, som du vet slipper jag flytta, eftersom det inte skall tillsättas någon ordinarie, och det är nog det för mig.

— Men i alla fall, åjo, farbror, tant vill det så gärna.

— Mor? Ja, mor tänker då alltid på nådåret och pensionen. Ja, ja, det gör jag med, och om jag bara trodde, att det lönade sig —

— Ja, men om farbror aldrig söker något, hur kan farbror då tänka sig att få? sade flickan litet taktlöst. Se så, farbror, lilla älskade farbror!

Men han skakade blott på hufvudet, och flickan märkte, att hon icke skulle komma någon väg med honom.

Då brast hon ut i en hejdlös flod af tårar.

Prästen rökte sin pipa och såg på henne. När pipan var slut, steg han upp, knackade ur den, ställde upp den på hyllan, ty det skulle vara den sista för dagen, gick fram till flickan och sade:

— Det är inte värdt lilla Hedda gråter längre, för jag ändrar mig väl då och söker Herreberga, efter hon så gärna vill det. Så stänger vi på det sättet ute den där unge mannen, vi är så rädda för som medtäflare, från förslaget, och med mig som medsökande slår det inte fel, att inte fästmannen får Herreberga. Och så blir hon själf komministerfru till sommaren — tänk, att det skall vara så svårt att vänta!

Ett märkligt femårsjubileum.

Den 4 JUNI 1907 var en betydelsefull dag för den svenska kvinnan. Då bildades i Stockholm den första föreningen för kvinnans politiska rösträtt. Den 4 juni i år kunde således nämnda förening fira sin 5-åriga tillvaro. En tillbakablick öfver den kvinnliga rösträttsrörelsens utveckling under dessa 5 år torde därför nu vara af intresse. Men dessförinnan några ord om huru den första föreningen bildades.

För att stödja en af ordföranden i Fredrika Bremerförbundets lagkommitté herr C. Lindhagen vid 1902 års riksdag ingifven motion om utredning och förslag angående kvinnors rösträtt anordnade Fredrika Bremerförbundet ett möte å K. F. U. M:s lokal i Stockholm den 15 april s. å. Härvid tillsattes en kommitté för att befrämja rösträttsrörelsen bland kvinnor. Ännu en kommitté med samma uppgift kom till stånd, denna senare vald på ett rösträttsmöte å Folkets hus den 24 april. Samarbeta mellan dessa i politiskt afseende tämligen olika färgade kommittéer åstadkoms på ett möte å föreningen Studentens och arbetares lokal den 7 maj, då saken remitterades till ett utskott af medlemmar ur båda. På det program, detta utskott fördelade, bildades den första föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm den 4 juni 1902. Programmet hade följande lydelse: "Föreningen, som anser, att kvinna bör erhålla politisk rösträtt på samma grunder som man, vill arbeta för att den allmänna rösträtten, då den tilldelas mannen, äfven må tilldelas kvinnan. För att äfven gift kvinna måtte komma i åtnjutande af politisk rösträtt, vill föreningen understödja arbetet för undanrödjande af de hinder för gift kvinnas rösträtt, som må anses förefinnas i civillagens ännu kvarstående bestämmelser om mannens målsmanskap. För den händelse att förhållandena skulle möjliggöra ett partiellt genomförande af kvinnans rösträtt, ser föreningen i den partiella reformens genomdrifvande ett medel att bereda väg för en mera omfattande." Denna genom kompromiss åstadkomna, åtskilligt långrandiga formulering blef sedermera utbytt mot den nuvarande: "Föreningen har till syfte att verka för att den svenska kvinnan må erhålla politisk rösträtt."

Den kvinnliga rösträttsrörelsen tog nu rask fart. Lokalföreningar bildades i olika delar af landet. Vid slutet af 1904 voro deras antal 35, vid slutet af 1905 47 och 1906 73, för närvarande uppgå de till 79. Lokalföreningarna sammanslöt sig i mars 1903 till Lands-

föreningen för kvinnans politiska rösträtt. År 1904 ingick Landsföreningen i den internationella kvinnliga rösträttsalliansen.

Att kvinnornas rösträttsrörelse förvärfvat sympatier inom olika politiska läger, blef märkbart vid 1904 års riksdag. Då framlades två nya motioner i frågan, den ena i första kammaren af landshöfdingen i Skaraborgs län herr Sjöcrona, den andra i andra kammaren af borgmästaren i Stockholm herr Lindhagen. År 1905 motionerade herr Lindhagen som föregående år. I december 1905 inlämnades ej mindre än 30 petitioner, dels från rösträttsföreningar, dels från andra kvinnoföreningar och dels från tillfälliga sammanslutningar af kvinnor till den liberala regering, som då satt vid styret. Men denna vägrade att upptaga den kvinnliga rösträtten på sitt program af fruktan för att den skulle försvåra lösningen af männens rösträttsreform. Då beslöt kvinnorna genast att väjda till riksdagsmännen. I januari 1906 öfverbraktes 25 petitioner från rösträttsföreningar till riksdagens samtliga ledamöter och 11 till olika läns riksdagsmän. Svaret blef ej mindre än 4 motioner för den kvinnliga rösträtten af herrar Sjöcrona, Lithander, Hörnstén och Lindhagen. Konstitutionsutskottet, som har att behandla lagfrågor, afstyrkte de fyra motionerna men tillstyrkte skrifvelse till regeringen med begäran om utredning och af densamma föranlett förslag angående rösträtt för kvinnor. Kamrarna tillstyrkte konstitutionsutskottets förslag. På uppdrag af regeringen pågår för närvarande utredning genom Statistiska centralbyrån. Detta blef också, som bekant, det enda positiva resultatet af föregående års rösträttskampanj.

För att påverka den allmänna opinionen bestämdes vid Landsföreningens årsmöte i Norrköping i januari 1906 igångsättandet af en masspetition för den kvinnliga rösträtten. Konstitutionsutskottet hade nämligen förklarat vid 1905 års riksdag, "att krafvet på politisk rösträtt för kvinnor ännu icke vunnit någon allmänare anslutning från kvinnornas egen sida". Detsamma hade också svarats de deputationer, som till den Staaffska ministären framburit kvinnornas anhållan om politisk rösträtt. På 10 månader utfördes namnsamlingen och afslutades den 31 december 1906 med det resultat, att 142,128 svenska kvinnor på detta sätt gäfvu uttryck åt sin önskan, att politisk rösträtt må tillerkännas svensk kvinna på samma villkor som svensk man. Masspetitionen, inburden i 19 volymer, öfverlämnades till årets riksdag, och en tryckt redogörelse för dess innehåll placerades samtidigt på hvarje riksdagsmans bord.

På Landsföreningens 4:de årsmöte i Karlstad i januari detta år antogs såsom hvilande till nästa årsmöte förslag till sådan stadgeändring för Föreningen för kvinnans politiska rösträtt, att valbarheten, ej endast rösträtten kommer med i programmet.

För innevarande års 6 motioner i frågan har Idun helt nyligen redogjort äfvensom för det af Stockholmsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anordnade massmötet, som hölls den 5 maj.

Det är ett vackert arbete, som Föreningen för kvinnans politiska rösträtt kan se tillbaka på. Rösträttsrörelsens snabba utveckling under de flydda åren bådär godt för framtiden och frågans lösning, som vi hoppas må ske vid nästa riksdag.

ANNA GRÖNFELDT.

Herta Marks idé.

Vördsamt tillägnad de ogifta, af Campanula.

(Forts. fr. n:r 22.)

"JA, TACK då för frukosten, Herta, och farväl! Glöm inte af Ester, medan jag är borta! Jag kommer inte hem på ett par dagar, och hon sitter så ensam."

"Hon har barnet, hon är inte ensam", svarade Herta. "Ser du inte med hvilken girighet hon ikläder sig allt ansvar för sitt barn?"

"Jo, Herta, jag ser."

Och häradschefing Holger gick.

Fröken Herta gick in i salongen och spelade en sonat af Haydn. Så gick hon in till systemen.

Det var i den aflägsnaste delen af våningen, som fru Ester befann sig med lilla Sara. Rummet hade förut varit hennes mans, men som det låg af sides från de andra rummen och följaktligen mera tyst och som det låg mot solsidan, hade häradschefing Holger måst afstå från sitt rum, och fru Ester hade förvandlat det till barnkammare.

Där satt hon nu hos sitt barn. Hon hade placerat vagnen, där den lilla låg, midt i solstrimman från fönstret. Hon var klädd i sin morgonrock, som hon nu för öfrigt bar hela dagarna, och håret var vårdslöst hopfäst i nacken.

"Sätt på dig, Ester, och följ mig ut!" sade fröken Herta. "Du växer fast härinne, och du blir trång som en återvändsgränd."

"Jag kan ju inte gå ifrån barnet."

"Du har tre tjänare, en, som kommit till huset för den lilles skull."

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!
Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienemetod af

Aktiebolaget
A. F. Carlsson Skofabrik,
Vänersborg

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

"Men jag litar inte fullt på henne, och töröfrigt ha de barnsvätt i dag."

"Hvad du är omöjlig!" Fröken Herta satt och syndade spetsen på sin sko. "Och du frågar inte ens, om din man fick någon frukost, innan han for."

"Han sade, att du gifvit honom en delikat frukost. Hvad gaf du honom?"

"Allt, som fanns."

"Du tog väl inte lillans mjölk?"

"Jo."

"Å, Herta, hvad har du gjort! Du vet ju, att lillans mjölk är särskildt köpt för hennes skull och af en tuberkelfri ko."

Fru Ester lämnade rummet och begaf sig till serveringsrummet för att undersöka förhållandet, om där ej fanns någon mjölk kvar, men hon kom lugnad åter.

"Den var ju kvar," sade hon. "Det hade varit förlärligt, om han druckit ur den."

"Han hade godt behöft det", sade fröken Herta, "han har blifvit så mager, och han har blifvit gammal."

IV.

"Jag har fått en idé," sade fröken Herta följande dag till systemen, "och nu vill jag pröfva, hvad verkan den gör på dig."

"Är det något, som angår lilla Sara?" frågade fru Ester.

"Ja, det är det, ty det angår hela kvinnosläktet. Jag har gjort mig till en kvinnosakskvinnna."

"När blef du det?"

"Något klockslag kan jag egentligen inte peka på, men tanken blef klar för mig för endast en kort tid sedan. Det är resultatet af hvad jag sett af lifvet och hvad jag läst om lifvet, sedan jag blef vuxen."

Fröken Hertas ögon voro tankfulla, munnen var allvarsam.

"Krångla inte till lifvet mera än det är! Det är nog krångligt förut," svarade fru Ester. "Snart stiger lilla Sara fram, och hon har rättighet att fordra, att åtminstone hennes anhöriga jämna vägen för henne."

"Jämnar vägen, det är just min plan, min idé," svarade fröken Herta.

"Du har så många planer, så många idéer i ditt hufvud. Om du visste, hur smått allt sådant där blir inför den stora verkligheten af ett litet barn — bara tomma ord alltsammans, bortdöende ljud."

"Visst inte. Idéerna kan aldrig dö, inte så länge släktet finns. Nya individer komma med nya idéer, såsom man hemför varor från främmande land. Och nu skall du få höra min idé på kvinnosaksområdet. Den är stor och sublim, då man väl får syn på den och genomskådar den. Vid ett hastigt påseende kan den måhända förefalla löjlig. Jag skulle vilja lefva för den, ägna mig helt och hållet åt den och underkasta mig framforslandets möda och omkostnader till kvinnosläktets fromma. Och jag tror på den, den innehåller befrielse, och den är sund."

"Nå, men hvad är det då?" sporde fru Ester en smula otåligt. Hon hade vant sig vid att lystra till systemens omdöme, fastän systemen var nära sju år yngre, ty hon kände sin underlägsenhet i intuitivt hänseende, och systemen hade förmåga att intressera.

"Min idé! Jo, jag vill vinna frigörelse åt kvinnan i ett fall af lifvet, där hon af någon slags konvens är bunden. Jag vill, att hon skall få rättighet att opåtaladt få bära fram sina känslor och välja sin man, såsom mannen väljer sin hustru. Den är ju en helt naturlig känsla, den, att hon blir kär, och då är det ju också lika naturligt, att hon säger det till den hon älskar med det resultat det kan ha, såsom mannen bär fram sin kärlek."

"Usch, Herta! Menar du verkligen, att kvinnan skulle fria?"

"Ja, det är just det jag menar, det är den rättigheten åt kvinnan jag vill kämpa för, och det är just det där usch du kom med, som jag vill ha bort."

"Det kan du aldrig få bort."

"Jo. Förhållandet, sådant det nu är, är osundt, och tidstanken sådan den nu är, är sund och klok. De sunda och kloka skall bära fram min idé. Och ditt usch skall förklinga och dö. Tänk dig bara, en sådan stor skara af kvinnor, som genom tiderna gått och älskat i tysthet. De ha inte vågat visa det, inte säga det, de ha burit på det och gömt det inom sig som ett brott, gråtit i tysthet och sörjt sig knarriga och fula och tegat med sig själfva in i döden. Somliga ha gift sig med en annan och låst in sin kärlek till den ende och blifvit i alla sina förhållanden som hustru endast halfva. Jag tycker, att det är något ohyggligt det där sättet, som vi kvinnor varit dömda till, att sitta och vänta och vänta, att den man älskar skall komma till en. Jag är förvissad om, att om blom-morna hade fri rörelseförmåga, som vi ha, så skulle de inte stå stilla och endast med sin färg och sin doft locka fjärlarna till sig. De skulle helt visst själfva gå ut och uppsöka dem, som skola ingripa i deras lifs mysterier, den rätte, innan den orätte hunnit plundra dem."

"Fy, Herta, det är ju riktigt oanständigt, det där! Jag är glad, att du inte sagt det till någon annan förut," afbröt henne fru Ester.

"Jag kanske säger det oanständigt, men saken i sig själf är icke oanständig. Som förhållandet nu är, tvingas en mängd kvinnor in i oanständiga äktenskap. Ty det måste du väl medge, att det är oanständigt att gifta sig med den ena och älska den andra?"

Fru Ester såg upp från barnet. Hennes blick var stor och undrande, och blodet steg hett upp till hennes kinder.

"Jag nästan blygs för dig, Herta. Upprepa aldrig mera de där orden, förrän du tänkt på det!" sade hon.

"Jag har tänkt på det. Och hvarför skulle vi tolerera det orätta och tuga ihjäl det i stället för att bryta udden af det och rätta på förhållandet. Någon måste ta bladet från munnen och tala. Jag vill göra det. Jag fruktar för, att du efter ditt förmenande kommer att få blygas för mig åtskilliga gånger, innan min tid är all. Men jag tror på min idé, och jag har mod att bära fram den."

"Säg mig, Herta, är du kär?" frågade fru Ester.

"Kär eller inte, det hör knappast hit." Fröken Herta borrhade ner sitt ansikte i en resedabukett, som stod på bordet bredvid henne och som fyllde hela rummet med sin kvafva doft. "Det är det stora allmänna förhållandet det gäller, att få in i uppfattningen, så att den blir allmän, att det är lika naturligt, att kvinnan väljer sin man, som att mannen väljer sin hustru."

"Säg mig, Herta, skulle du kunna fria till en man?"

"Ja, hvarför skulle jag inte kunna det, om jag höll honom kär? Lätt tror jag visst inte att det vore. Jag tror för öfrigt inte, att männen anser det så lätt att fria. Och i synnerhet blir det inte så lätt för öfvergångskvinnorna i brytningsperioden, då vinden ligger emot. Sedan, då uppfattningen blifvit en annan, blir det nog inte så svårt."

"Men säg mig, Herta, hur skulle det gå till? Hvad skulle ni säga?"

"Hvad vi skulle säga! Fråga männen, hvad de säger, då de friar? Ingenting är så individuellt som ett frieri. Ord lär visst aldrig ha trutit oss kvinnor. Jag älskar er, herr löjtnant, herr notarie, herr pastor! behöfver man ju bara säga. Jag skulle vilja lefva lifvet samman med er. Får jag bli er hustru?"

"Och om man så fick en korg. Hu, hvad jag skulle skämmas!" Fru Ester ryste.

"Skämmas! Nej, det behöfde man inte göra. Behöfver man skämmas för att man är mäktig en så stor känsla som kärlekens? Men sörja måste man ju, då man fick det svaret, att kärleken var obesvarad. Miljoner af män ha helt visst fått korgen. Vi kan inte tillägna oss medaljen utan dess afvigsida, vi som männen."

"Men jag kan rakt inte förstå, hur du kan förfäktas en sådan idé. Och hur kan du ett ögonblick tro, att det skall lyckas för dig att föra in din åsikt i det allmänna medvetandet?"

Fru Ester var nästan upprörd.

"Jag har ju sagt dig, att jag tror på min idé och på min idé framtid. Du säger usch och fy, du kan inte fatta min tankes hela befriande innebörd, men en annan generation skall förstå min tanke."

"Och hur skall du bete dig för att få in din idé i det allmänna medvetandet, som du säger?" frågade fru Ester.

"Genom litteratur, genom föredrag, genom diskussionsmöten", svarade fröken Herta, som om hon redan beräknat alla eventualiteter.

"Tror du, att pappa och mamma tillåter, att du reser omkring och håller föredrag öfver ett sådant ämne?"

"Ja, jag tror allting. Du skall få se, att jag kommer inte länge att stå ensam. De tänkande kvinnorna, de som ser längre än till sig själfva, de skall först annektera min idé och fylka sig omkring den, ty de kommer att först fatta hela dess naturliga, befriande och sedliga innebörd. Och de skall sedan så småningom inplanta idén hos de andra. Och så föds man till slut med den uppfattningen. Du skall få se, att

Saras dotter kommer i sin tid att själf välja sig sin man opåtaladt."

"Det hoppas jag af allt hjärta aldrig måtte ske," svarade fru Ester och kysste sitt barn. "Morfar friade till mormor, farfar friade till farmor och far till mor. Den som en gång skall bli min Saras man, han må fria till henne."

"Det kan ju hända, att han kommer att göra," svarade fröken Herta. "Jag menar visst inte, att endast vi kvinnor skall fria. Den, som fått en annan kär, vare sig man är man eller kvinna, må, fri från all konvensans, lägga sin kärlek ned för den älskades fötter och söka vinna åt sig det, som blifvit en kärt. Ty det är frihet. Endast på så sätt blir man sann mot sig själf och sann i sitt förhållande till andra."

Fröken Herta reste sig upp. Ung, stark, målmedveten stod hon framför systemen, som satt lutad öfver sitt barn.

"Ester, du gaf dig åt den, som valde dig, ej åt den, som ditt hjärta själf utvalt. En slump afgjorde ditt lifsöde. Att det var Nils Holger, som friade till dig, och inte notarien Blix eller kapten Hjelm eller doktor Rubenson, det var blott en slump. Du skulle ha sagt ja till hvilken som helst af de männen, eftersom du inte hade makt och frihet att eröfra åt dig den ditt hjärta hade utvalt. Stackars lilla Ester! Din dotter skall bättre förstå att ta vara på sina lifsintressen."

Fröken Herta kysste sin syster och lämnade henne ensam med barnet och med sina tankar.

"Kanske Herta har rätt," tänkte hon i sin själ. "Hade jag följt mitt hjärta, hade jag inte följt Nils Holger."

V.

Då Sara hunnit fram till sin första årsdag, var fru Ester som en skugga af den hon var, då härads-höfding Holger fick syn på henne. Figuren hade förtunnats, och hyn var genomskinligt hvit. Hon låg nu på sin chaiselong i sängkammaren största delen af dagen, och hon förmådde inte företa sig något. Dit in måste nu fröken Herta och föräldrarna och vänninnorna styra sina steg, då de kommo upp på besök, i salongen funno de henne numera aldrig. Hennes man hade måst taga sin husläkare till hjälp för att förmå henne att upphöra med att amma barnet, då hennes hälsa inte tillät det, ty hvarken hans egna eller föräldrarnas föreställningar kunde förmå henne därtill. Först då läkaren förklarade det vara förenadt med risk för barnet, åtlödde hon honom.

Men förslaget att barnflickan skulle ha hand om den lilla om nätterna, strandade mot det omöjliga. Hon ville själf sköta sitt barn och hon ansåg sig ha rätt att göra det äfven om hon uppoffrade sin hälsa därpå. Inga skäl beaktades. Hon vakade natt efter natt, ty lilla Sara gjorde med hela sin natur opposition mot all nattro, och det behöfdes ej så lång tid som ett år, förrän fru Esters hälsa var nästan bruten.

Härads-höfding Holger hade för länge sedan flyttat ut ur sängkammaren och in i sitt eget rum för att få ro om nätterna och kraft till allt det arbete, som ständigt hopade sig omkring honom. De flesta af dygnets timmar tillbragte han således för sig själf igen, som under den tid han var ogift. Han tyckte sig också ungdom förflyttad till den tiden, men omtanken för hemmet, oron för de sina och de växande utgifterna höllo honom vaken för det förhållande, som var.

Och hon, som så omdanat allt i hemmet och varit anledning till så många bekymmer och så många spösmål, satt stolt och glad på tigerhuden på sängkammargolfvet och lekte.

Det var en präktig tigerhud. Härads-höfding Holger hade fått den som lysningspresent af stadens jurister, då han gifte sig. När Sara kunde sitta för sig själf, tog fru Ester tigerhuden från salongsgolfvet och gjorde den till lekplats för sitt barn. Fadern opponerade sig, och fröken Herta bar in huden i salongen igen, men den togs åter ut till lekplats för barnet, och den föblef det.

Hon hade blifvit sin fars glädje, den lilla, liksom hon var sin mors lif. Han kunde midt i sitt arbete se hennes lilla ansikte för sig och känna en stark, innerlig längtan till henne. Hon var som magnetnålen, som drog föremålet till sig med oemotståndlig makt. Med sin hustru talade han nu nästan aldrig om annat än barnet, ty hos barnet möttes deras intressen. Men det förunderliga var att deras åsikter, ehuru barnets väl för båda var målet, liksom studsade emot hvarandra. Hans åsikter och önsknings angående barnet återsluggades af henne såsom omöjliga och likaså hennes åsikter af honom. Men det förblef alltid, som hon tyckte, ty hon tog inga skäl och kände inte ansvar inför sin man, och han lät henne hållas. Med det fina, uppodlade vettets taktik sade han sig själf gång på gång, att i de späda lefnadsåren bör nog moderns instinkt få råda i det som gäller barnet. Sedan ville han ha del i barnets upfostran. En härlig kvinna skulle hon bli, hans dotter, fri, glad, modig, varm och hänsynsfull, full af förstående, sådan ungefär som Herta var. Ja, det sade han sig: icke sådan modern var, utan sådan som Herta var.

Mellan härads-höfding Holger och fröken Herta hade uppstått ett godt, kamratligt förhållande, och han fann alltid förstående hos henne. Han talade fritt till henne om allt som rörde sig inom honom, men de många bekymmer hans hustru beredde honom rörde han aldrig vid af hänsyn både till hustrun och svägerskan.

Och Sara satt på tigerhuden och lekte och gjorde inga anstalter till att resa sig upp och gå. Hon tyckte om att bli buren omkring på en annans arm, och fru Ester bar henne omkring, tills ryggen värkte, och hon måste lägga sig ner.

Och nu hade fru Ester blifvit så klen, att hon måste bort för att söka återfå sin hälsa. Först påstod hon ifrigt, att barnet skulle med henne, att hon inte reste, om inte barnet var med, men då läkaren absolut förbjöd det, måste hon finna sig i att barnet blef hemma. Hon hade gått så långt i sitt påstående, att läkaren sist sagt, att han måste taga sin hand ifrån henne, då hon inte ville taga något förnufts-käl.

"Jag förstår inte din hustru," sade han till härads-höfding Holger. "Hon är som en sömngångerska, som omöjligheten själf personifierad."

"Du visade mig en gång på henne och gratulerade mig till hennes ynnest," svarade härads-höfding Holger utan att se upp.

"Ja, jag gjorde det, och hon var en annan då. Jag tror inte, att du har något som helst att förebrå dig i ditt förhållande till din hustru, men din hustru har icke dess mindre urartat. Jag träffar ofta sådana kvinnor i min praktik, och de gå i två olika riktningar, en del bli apatiska, en del halsstarriga, och orsaken tycks ligga i någon inre disharmoni, som har sina rötter i det fördolda. Huru som helst så måste nu din hustru bort ifrån barnet och byta om luft och förhållanden," sade doktor Rubenson med mycken bestämhet.

Och fru Holger lämnade sitt barn i föräldrarnas vård, sedan hon engagerat en sjuksköterska som vårdarinna åt den lilla och undersökt tapeterna i det rum barnet skulle bebo och möblerat om rummet och fört ett par hästlass med förnödenheter åt den lilla till föräldrarnas hem. Och så for hon till en badort i sällskap med sin man.

"Du slår alldeles öfver i din omsorg för barnet," hade fru Mark sagt till sin dotter. "Och det smärtar mig att se, att du inte har något förtroende för mig."

"Å mamma lilla, jag visar dig ju ett stort förtroende, då jag lämnar Sara åt din vård," hade fru Ester svarat och tagit ett rörande farväl af sitt barn.

Fru Mark var nästan döf, och man måste för att göra sig hörd af henne tala i en hörsellur. Hon var uppfödd i mycken konventionell stelhet, där det passande alltid var det afgörande. Fadern hade varit en högt avancerad militär. Och hon bar ett adligt namn. Hon hade haft ett vackert ansikte och en smula pengar, och så blef hon fru Mark. Mannen var begåfvad med ett skarpt, matematiskt hufvud, och han var så omutligt sann, att han för sannings skull ofta blef hänsynslös. Men i hela sitt förhållande till hustrun var han den hänsynsfullaste make. Landssekreter Mark och hans fru hade byggt sitt äktenskap på gemensam högaktning, och de hade i sitt samlif inte gifvit hvarandra anledning att undergräfvat den grund de byggt sin lycka på. En ytlig betraktare skulle kunna tro, att mannens värn och fina takfullhet mot sin fru var anledning till den stora hänsynsfullhet alla visade henne. Rätta förhållandet var dock, att fru Mark hade något säreget i sitt väsen, som tvingade till värn. Herrarne böjde sig djupt, där hon gick fram, damerna motsade henne aldrig, och pigorna nego då hon tillrättavise dem. Hennes ytre var utomordentligt värdadt, och man fick det intrycket inför henne, att inte ens en slarfvig tanke någonsin vandrade genom hennes hufvud. De tre döttrarna hade varit solen och glädjen i det hemmet, och deras upfostran hade aldrig framkallat någon konflikt mellan föräldrarna. Under de sista åren hade fru Mark så småningom blifvit nästan döf, och hon hade måst gripa till öronlur, för att kunna höra. Hon drog sig mer och mer ifrån sällskapslifvet, och man fann henne nästan alltid vid fönstret med reflexionsspegeln i hvardagsförmaket. Där hade hon sitt sybord, sin fätölj och sin pall, och dit styrde hennes man sina steg, då han kom hem från sitt arbete, kysste hennes panna och skrek in i hennes öronlur någon liten händelse utifrån. Ty i och med döfheten hade hos fru Mark inställt sig en lust att höra allt hvad som sades, och i hennes blick hvilade ofta en misstanke om att man förteg något för henne.

Och nu kom barnbarnet till huset. Inte en sak ändrades, inte en stol bytte plats för den lillas skull i det hemmet, endast det rum, som lilla Sara skulle bebo med sin sköterska, hade af fru Ester helt och hållet omdanats för barnets skull.

Till stor fröjd blef den lilla i morföräldrarnas hem. Hon brydde sig föga om att modern var borta, ty hon kunde ta ut sin rätt af hvem som helst. Hon jollrade bort den tid, som modern i stor ångest för hennes skull framlefde, skild från henne, och hon började anlita sin egen kraft, stödde sig på sina små händer och började krypa omkring, reste sig upp och tog sina första steg.

VI.

Fröken Herta hade hufvudet fullt af planer för utfrändet af sin idé. Hon hade inte talat med någon annan än sin syster ännu, men hon gick och längtade efter att få tala med svågern därom. Hon tyckte om att resonera med honom, han var vidsynt och klok, och han visade henne ofta på synpunkter, som hon ej beaktat förut. Men hon hade inte fått ett enda tillfälle att i lugn framlägga sin idé för honom, ty hustruns sjukdom hade lagt beslag på alla hans tankar och på hans lediga tid.

"Jag har fått en idé, en stor sublim idé, och då arbetet någon gång ligger nere i dina tankars verkstad, skulle jag vilja resonera med dig därom," hade hon sagt en gång, då de två voro ensamma.

Han hade då sett på henne med sorgsna, trötta ögon och sagt:

"Låt alla idéer hvilas, Herta, och hjälp mig att intala en smula förnuft hos min hustru!"

"Jag skall hjälpa dig," hade hon svarat. "Men säg mig nu en sak, Nils! Tror du inte, att det är lättare att genomleva ett lif utan förnuft än utan harmoni?"

"Jag kan inte svara dig på det, jag vet blott att mitt lif, sådant det nu är, är eländigt."

Häradshöfding Holger hade gått in i sitt rum och reglat dörren om sig. Fröken Herta hörde, hur han vred om nyckeln, och hon undrade, hvad han gjorde. Hade hon kunnat se in genom dörren, skulle hon ha fått se honom sittande vid skrifbordet med ansiktet i sina händer, gråtande.

"Nej," hade hon sagt högt till sig själf, då hon stod utanför den stängda dörren, "det är värdt en hel generations kamp att få helhet och harmoni i människornas samlif. Det är disharmonien, som mer än allt annat degenerer oss."

Och så hade hon gått hem och reglat dörren till sitt rum och börjat nedskrifva en broschyr öfver den idé, som uppuxit inom henne. Pennan ville inte stanna, sida efter sida skrefs ned.

Då broschyren låg färdigskrifven på hennes skrifbord, gick hon in till sin mor med den. Käck, lefnadsfrisk, rödkindad sköt hon sin lilla gungstol intill modern och ropade in i hennes öronlur:

"Nu skall du få höra något nytt från mig själf, mamma lilla, en ny idé."

"Hvad säger du, en orkidé?"

"Nej, du skall få höra en ny idé. Jag tänker bli banbryterska för oss kvinnor, föra in en ny uppfattning i vårt medvetande till befrielse för oss."

"Hvad menar du? Jag förstår dig inte. Hvad är det det gäller?"

"Det gäller befrielse för oss kvinnor, ett steg framåt till större rättighet. Här har jag skrifvit ner min uppfattning, min idé, och jag önskar nu att du ville läsa den."

Fröken Herta lade några stora, fullskrifna ark på moderns sybord, lade fram hennes glasögon och kysste henne på kinden.

"Nu tar jag mig en promenad, medan du läser det här, mamma lilla, och sedan kan vi resonera om det," sade hon. Och så försvann hon.

Fru Mark blef ensam, och hon genomläste dotterns opus med stor uppmärksamhet. Efter en timme eller så återvände fröken Herta, och hon makade sin stol tätt intill moderns och lyfte upp luren till hennes öra.

"Nå, mamma?"

"Det går inte an, Herta, det är omöjligt. En ung flicka bör inte komma med sådana idéer."

Fru Mark var mycket bestämd i sitt utlåtande, men fröken Herta lät sig ej bekommas af moderns ord.

"Hvarför går det inte an, mamma?" sporde hon helt lugnt och såg helt käck och målmedveten ut.

"Du skulle bara väcka åtlöje med din idé, och ditt anseende skulle lida af det."

"Jag är beredd på det, mamma, jag är nästan beredd på, att de tar lifvet af mig, men det nya släktet, dottrarna till mina mördare, de ska annektera min idé och tacka mig. Det är nu inte det viktigaste. Hvad jag nu först vill veta är, om du är absolut emot saken utan tanke på från hvem den utgått."

"Ja, mitt barn. En smula sanning ligger det visserligen i ditt påstående. Det där är föröfrigt mycket talangfullt nedskrifvet." Fru Mark pekade på papperen på bordet och strök bladen tillrätta som med en smekning. "Men i den här saken talar nio tiondelar för det förhållande, som nu är."

"Då är du inte absolut emot min idé, en tiondel alltså. Tack, mamma!"

"Jag skall säga dig en sak, Herta," tillade fru Mark utan att svara på dotterns ord. "Männerna skulle för det första göra sig mycket löjliga öfver din idé, och kvinnorna skulle inte vinna något som helst på det. Och för det andra skulle de inte låta taga sig eller lystra till en kvinnas frieri, ty de vill själfva välja och själfva taga. Det ligger i deras natur, privilegiet till det har vuxit fast i deras uppfattning."

"Det kan opereras bort som en kräftböld," svarade fröken Herta. "Öfvergångsperioden blir naturligtvis mer eller mindre svår, men framtiden skall ge ett glänsande resultat, jag är förvissad därom. Det kommer in mera harmoni i samlefunden, och harmoni är en mäktig häf-

stång. Men nu vill jag fråga dig, mamma, om jag får bjuda samman några unga flickor af dem jag känner. Jag tänkte läsa upp min broschyr för dem och sedan anordna en diskussions-afton. Har du något emot det?"

"Vi får inte förhast oss, Herta. Jag vet inte, om jag kan tillåta det. Din heder kunde lida af det. En ung flicka bör inte göra sig till en visa i det samhälle hon tillhör."

"Jag har tänkt tillräckligt länge på det här, och jag har mod att bära förföljelse, om det gäller, ty jag tror på min idé framtid."

"Men jag har inte tänkt på det mer än en liten stund ännu," svarade fru Mark, "och vi måste nog öfverväga allt, innan vi företar oss något. Idén låter ju helt enkelt löjlig, och jag vet inte, hvarifrån du fått dina tankar."

"Det är resultatet af hvad jag sett af lifvet och läst om lifvet, sedan jag blef vuxen," ropade fröken Herta in i sin mors öronlur. "Jag har läst om kvinnor, som älskat djupt och sublimt men stått så bundna af konvensans, att de ej haft makt att ta ett enda steg för att eröfra åt sig det, som utgjorde deras lif. Och så ha de gömt sin känsla, som man gömmer ett brott, och med det brottet dolt inom sig ha de genomlevat sitt lif och blifvit som skuggor af sig själfva, bittra eller skygga eller något helt annat än de verkligen är och orätt bedömda af sin omgivning."

"Säg mig, Herta," sade fru Mark, afbrytande dottern, som i sin ifver höjt sin röst för mycket för att bli hörd, "är det någon händelse i ditt eget lif, som bidragit till de där tankarna?"

"Det är böckerna, mor, och det är Esters historia. Känner du inte disharmonien i Esters och Nils hem, och ser du inte, huru omaka de två är. Ester tog den hon kunde få, den, som valde henne, därför att hon själf inte kunde utvälja åt sig den hon ville ha. Och nu framlever hon sitt samlif med Nils utan någon ansvarskänsla. Hvad som återstår af henne har hon med envis girighet koncentrerat på barnet. Det är ödeläggelse, mor."

Fru Marks ansikte blef allvarligt, hörselluren lades ner.

"Du öfverdrifver," svarade hon, "Ester har varit sjuk och i anledning därpå en smula slö och ligglig, och hon öfverdrifver en smula i sin omsorg med barnet. Men det blir nog bättre. Nils är en utmärkt man och deras äktenskap är visst inte olyckligt. Det får du inte säga."

Fröken Herta lyfte luren till moderns öra.

"Det är eländigt, mor," sade hon.

Fru Mark blef tankfull och hon såg bedröfvad ut. "Vet du mer om deras samlif, än jag vet?" sporde hon dottern.

"Jag har hört mera än du, mamma, och jag har sett mera," svarade fröken Herta. "Nu kommer syster Olga med lilla Sara. Hon vill säkert hälsa på dig. Jag går till mitt arbete en stund."

Och fröken Herta började samla ihop sina papper, som lågo på moderns sybord. Men fru Mark tog dem ur hennes hand.

"Jag vill låta pappa läsa dem," sade hon, "och sedan kan ni vidare resonera om det."

"Gärna, mamma lilla. Det är just hvad jag vill. Jag vill ha fram saken i ljuset, den har länge nog varit gömd af mörker. Jag har talat med Ester om det, men hos henne studsade saken mot oförståelse och naiv rädsla."

"Jaså du har talat med Ester om det," sade fru Mark. "Men ingenting utåt ännu, Herta, inte till någon främmande, lofva mig det! Vi måste tänka mera på det och resonera om det först."

"Ja, i morgon alltså."

VII.

"Hvad tänker du egentligen göra med de där papperen, Herta?" frågade landssekreter Mark sin dotter följande dag vid frukostbordet, då de två voro ensamma, och ett litet leende lekte på hans läppar.

"Jag tänker bära ut tanken, som jag nedskrifvit där, i vida världen till en smula hjälp åt oss kvinnor," svarade fröken Herta. Hon rodnade, ty hon såg faderns leende och hon var nyfiken att få höra hans åsikt.

"Jag måste uppriktigt säga dig, barn, att tanken i sig själf, idén, är det inte stort bevändt med, men du har lyckats koka en förträfflig soppa på en spik med det jag läste i går afton. Du tycks vara en god stilist."

"Idén är förmera än de ord jag klädt den uti," svarade fröken Herta orubbligt. "En hastig tanke på det framkallar kanhända bara ett leende, men vid närmare eftertanke kan man inte undgå att finna, att det hänger mycket vid det där sakförhållandet för oss kvinnor. Ni män kan nog inte fatta det."

"Som sak är den enligt mitt förmenande af ringa betydelse," vidhöll fadern. "Och föröfrigt lär det visst förekomma redan nu, att kvinnor friar. Idén är inte din."

(Forts.)

Vatteningar.

Storartad sport i vattnet!

Med tillhjälp af Deans Fjäril-Vatteningar, kan enhver lära sig att simma och flyta inom kort tid. Alla Fjäril-Vatteningar äro af samma storlek och kunna bära lika lätt en man på 125 kg. som ett barn på 25 kg.

Pris kr. 1: 50. Bruksanvisning medföljer.

Till landsorten mot postörskott.

Ensamförsäljare:

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR,

A.-B. MARIUS HARTZ.

Drottninggatan 72, Stockholm. Riks 1726.

STUDENTSÅNG hör samman med naturens återuppvaknande, med vajande unga löf och hvit, doftande häggblom. Det är också i en sådan årsens tid, som våra studentsångare från Uppsala och Lund pläga draga ut på sängarfärd. Och då blir Stockholm alltid ihågkommet. Studentsångsällskapet O. D. passerade för några dagar sedan härigenom på väg till London och gaf därvid en konsert i Gustaf Wasa-kyrkan; kort därefter kom Lunds studentsångförening, likaledes på genomresa, och konserterade i Östermalms kyrka. Programmen voro som sig bör sammansatta af de goda gamla kvartetterna som bärande grund, hvartil fogades en del nyare nummer, äfven de välkända. Samsjungningen hos de båda körerna var korrekt och nyanseringen, särskildt hos uppsaliensarne, mjuk och känslig. Som solister biträdde hrr Forsell, Malm och Wallgren från operan, och det behöfver ej sägas, att deras präktiga och kultiverade röster togo sig förträffligt ut under tempelhalvfen. Publikens intresse räckte rundligt till vid båda konserterna.

KURSEN I HYGIENISK BARNAVÅRD, som doktorinnan Seutemann började i midten af april, har nu afslutats. Eleverna, som deltagit i densamma, ha erhållit en undervisning, som kastat ett alldeles nytt ljus öfver barnavården. Modern har fått lära inse, att den minsta handling utförd å barnet är af största betydelse och att det ligger fullständigt i hennes förmåga att förebygga och undanröjda de orsaker, som framkalla gråt, smärta och sjukdom hos barnet. Man ägnar årslånga studier åt att lära sig uppföda djur och odla växter, men det dyrbaraste af allt, ett litet människobarn, tro sig de flesta människor kunna uppföda utan inhämtande af kunskaper.

Den med största nit meddelade undervisningen har af alla deltagarinnorna mottagits med djupaste intresse och förståelse. Det är att önska för mödrarna och deras barns eget bästa, att tillfället begagnas, när doktorinnan Seutemann i höst åter ger en kurs i barnavårdslära härstädes.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS landthushållningsskola, om hvilken förut noterats varit synliga, öppnas den 1 november d. å. vid Rimforsa i Östergötland. Kursen varar 1½ år och är afsedd att utbilda lärarinnor för landthushållningsskolor samt för fasta och vandrande skolkök på landet. För tillträde till skolan fordras högre flickskolebildning eller motsvarande kunskaper, hvarjämte hänsyn tages till de intyg om praktisk duglighet och vana vid landliga göromål, som inträdessökande kan förete.

Ansökningar om inträde ställas till Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse före den 1 instundande augusti och böra åtföljas af präst-, läkare- och kunskapsbetyg samt öfriga intyg, som sökande önskar åberopa. Närmare upplysningar och prospekt erhållas å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm. Se annons i dagens nummer.

Pomril

förnämsta och billigaste alkoholfria läskedryck

förordas.

Rikstel. 102 85.

Allm. 76 86.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 16—22 JUNI 1907.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af svinfilé med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med vattenjäst hvetebröd. Middag: A la daube på lax med majonnäs; späckad oxhare med legymer; rabarberpaj med vispad grädda.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; gratin på sill; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotleter med pressad potatis; filbunke.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttbullar med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk Juliennessoppa; stekt sik med gräddsås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; delikatessill med färsk potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Späckad gödkalflever med potatis; nyponsoppa med vispad grädda.

TORS DAG. Frukost: Smörgåsbord; kalflever med gräddsås (rester från onsdag) med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med ostsmörgåsar I; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; glödstekt sill med färsk potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Brynt oxbringa med grönsaker; krusbärskompott med grädda.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; »pytt i panna» (rester från fredag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning; mondaminkräm med mjölk.

RECEPT:

A la daube på lax (f. 6 pers.). 1½ kg. lax, 2 msk. salt, 5 dillstjälkar, 6 kryddpepparkorn, 1½ lit. vatten. Till geléet: 1 lit. fiskspad, 5 blad gelatin, 2 äggvitor. Till garnering: 1 rödbeta, 1 hårdkokt ägg, dill.

Beredning: Laxen fjällas, rensas och tvättas väl med en fiskhandduk. Den skäres i bitar och nedlägges i det varma vattnet, tillsatt med saltet, pepparn och dillen samt får koka, tills den är mjuk, men ej faller sönder. Den får därefter kallna i spadet. En vacker a la daube-form fylls med kallt vatten. Fiskbuljongen påsättes tillsammans med det sköljda och i litet varmt vatten upplösta gelatinet. När blandningen är het, ivispas de till lätt skum slagna äggvitor, och geléet får under vispning ett kort uppskok, hvarefter det silas genom en i hett vatten urvriden servett. Litet af det klara geléet hålles på botten af en a la daube-form och får stelna. Botten garneras därefter med rödbetan, det hårdkokta ägget samt dill. Formen fylls sedan med fisken, resten af geléet hålles försiktigt öfver och a la dauben får stelna på kallt ställe. Den uppstjälpes och serveras med mayonnaise.

Rabarberpaj (f. 10 pers.). Mördeg: 3 hg. mjöl, 3 hg. smör, 40 gr. socker, 1 stort ägg, 6 dcl. rabarber, 2 dcl. strösocker.

Beredning: Mjölet siktas på bakbordet, smöret fördelas fint i mjölet, sockret och ägget tillsätts och degen arbetas tillsammans med fingerspetsarna samt ställes ut att bli kall. En bleckform eller tackjärnsanna beklädes med hälften af degen. Rabarber sköljes väl, skalas tunn, skäres i bitar och nedlägges hvarvis med strösockret i den beklädda formen. Resten af degen kafflas ut till ett lock och härmed betäckes pajen. Degkanterna hopfästas

Lagermans Bakalette: en härlig kaffetårta, 45 öre.

Lagermans Bryggalette: den bästa måltidsdrycken, 20 liter 60 öre. Säljas öfverallt. Tillverkare: Fabriken »Tomten».

med äggvita. Pajen gräddas igod ugnsvärme omkr. ¾ tim. Den uppstjälpes, när den afsvalnat och serveras med vispad grädda eller vaniljsås.

Fläskkotleter (f. 6 pers.). 9 stora fläskkotleter, 1 citron, 2 msk. smält smör (40 gr.), 1 liten msk. salt, ½ tsk. hvitpeppar, 1 kkp. fint stötta skorpor, 3 msk. hackad persilja.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 5 dcl. buljong.

Beredning: Kotleterna tvättas med en duk, doppad i hett vatten, huggas, bultas lätt på båda sidor samt putsas väl. De begjutas med citronsaften och få ligga på hvarandra ¼ tim. De penslas därefter med det smälta smöret, beströs med kryddorna och vändas i en blandning af de stötta skorpor samt persiljan. De brynas därefter i smöret i en tackjärnsanna, nedläggs i en järnkastrull, pannan urvispas med buljongen eller det kokande vattnet och säsen hålles öfver kotleterna. De få sedan färdigsteka till slutet lock under ¼ tim. De uppläggas på varmt serveringsfat, garneras med persilja och säsen hålles öfver.

Vegetarisk Juliennessoppa (f. 6 pers.). 2 lit. växtbuljong: 1 blomkålshufvud, ½ lit. jordärtskockor, 1 morot, 1 palsternacka, 1 stor purjolök, ¼ selleri, ¼ burk konserverade ärtor, 1 liten knippa persilja, 4 lit. vatten, 1 msk. salt, 1 msk. smör (20 gr.). 1 litet saladshufvud, 2 små morötter, 1 palsternacka, 1 liten purjo-

lök, ¼ selleri, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. socker, salt, hvitpeppar.

Beredning: Grönsakerna och rot-sakerna ansas på vanligt sätt, skäras i små bitar och påsätts jämte saltet och smöret i kallt vatten att koka med tätt slutet lock, omkr. 6 tim. Buljongen silas därefter genom en i hett vatten urvriden servett eller ylle-duk, och färgas om så önskas med litet brynt socker. Saladshufvudet och rot-sakerna sköljas och ansas samt skäras i fina strimlor. De brynas därefter i smöret och sockras, den kokande växtbuljongen tillsättes och soppan får koka omkr. ½ tim., hvarefter den afsmakas och serveras med rostadt bröd.

Späckad gödkalflever (f. 6 pers.). 1½ kg. kalflever, ½ hg. späck, 2 tsk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 maghinna, 2 msk. smör (40 gr.), ½ lit. gräddmjölk, 1 tsk. soja.

Sås: ½ msk. smör (10 gr.), 1 msk. mjöl, lefversås, (1 msk. rifven mesost), salt, hvitpeppar, socker, 1 tsk. kallt smör.

Beredning: Levern bör vara ljus till färgen och hinnan så skör, att den brister vid en tryckning af fingret. Levern lägges i vatten ¼ tim. Den sköljes därefter väl och torkas. Adror och hinnor borttagas så mycket som möjligt. Späck skäres i strimlor och levern späckas därmed i tätta rader sick-sack. Den ingrides med salt och peppar och inlindas i den sköljda maghinnan, som hopfästes med vispkvistar eller hopsy's. Smöret brynes i en järn-gryta, levern lägges och brynes vackert samt spades litet i sänder med gräddmjölken, tillsatt med soja. Den bör ofta ösas och stekes sakta med tätt slutet lock omkr. 1½ tim. Smör och mjöl sammanfråsas, den silade kött-skyllan tillsättes litet i sänder och säsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och det kalla smöret. Maghinnan borttagas, levern skäres i tunna skivor samt uppläggas på varmt fat och öfvergjutes med litet af säsen.

Ostsmörgåsar I (f. 6 pers.). 14 »Marie» kax, 2 msk. smör (40 gr.), 1 äggvita, 3 msk. rifven stark ost.

Beredning: Käxen bstrykas på ena sidan med smör. Äggvitan slås till lätt skum och blandas med den rifa osten. Ostmassan bredes på käxen, som därefter läggs på plåt och in-

loko! Hvad skall jag använda till min stortvätt?

Chromol-såpan

Chromol-såpan är bäst!

tillverkas endast vid **A. P. Sjöbergs Fabrik** :: MALMÖ

sättas i svag ugnsvärme att få vacker rostgul färg.

Brynt oxbringa (f. 6 pers.). 2½ kg. för- eller mellanbringa, 4 msk. salt, 4 lit. kokande vatten, 6 kryddpepparkorn, 2 lagerblad, 1 litet selleri, 2 stora morötter.

Beredning: Bringan tvättas med en duk doppad i hett vatten, ingrides med saltet och får ligga i ett djupt fat 1 dygn. Under tiden vändes bringan ett par gånger. Den knäckes och påsättes i det kokande vattnet. När spadet kokat upp skummas det väl och kryddorna samt de ansaderotsakerna läggs. Bringan får därefter koka med tätt slutet lock, tills den är mör eller omkr. 3 tim. På botten af en långpanna hålles litet af spadet, bringan lägges och insättes i ugnen att brynas väl. Den skäres i vackra bitar och garneras med den skurna moroten samt persilja.

Säsen silas, skummas och serveras som jus.

»Pytt i panna» (f. 6 pers.). ½ lit. fint skuret stekt eller kokt kött (rester), ½ lit. kokt, fint skuren potatis, 3 msk. smör (60 gr.), 1 tsk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar.

Beredning: Smöret brynes lätt i en stekpanna, det skurna köttet och potatisen lägges och kryddorna tillsätts. Anrättningen omröres försiktigt så att den ej mosar sig och får steka tills den fått en vacker ljusbrun färg. Den serveras med rödbeter.

Bomulls-Goss-dräkter

Bomulls-Flick-klädningar

I största urval och till billigaste priser

hos

M. BENDIX

16 Regeringsgatan 16.

5 Sturegatan. 90 Drottninggatan.

ANNONSBER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Kostnadsfri. Om Ni genom undersökning gr korrespondens ämnar lära Er bokför., räknskrifv., svensk o. utländsk handelskorrespondens m. m., torde vårt nya **84 sidiga** rikt illustr. prospect vara af stort intresse för Er. Begär det! Det erhålles gratis. **Malmö Språk- & Handelsinstitut** Dr. E. S. Surmed, Söderg. 19 D, Malmö.

Sinnes-sjukvård.

Några friska och ordentliga flickor öfver 20 år kunna få anställning som elever vid Uppsala asyl. Villkor: 18 kr. i mån. jämte allting fritt utom beklädnad. Efter ½ års fullgod tjänstgöring erhålles 23 kr. och allting fritt. Ansökningar åtföljda af frejde- och tjänstebetyg insändes till Asylläkaren, Uppsala.

Epidemisköterskeplatsen

vid Askersunds station är ledig att tillträda den 1 juli d. år. Se utförlig annons den 30 maj.

ENKEL flicka önskas mot fritt vivre att tillse barn under sommaren. Svar till »J. S.» Espås, Brodetorp.

KOKERSKA med goda rek. erhåller god plats i litet fint hem. Event. som ensamjungfru. Svar »Litet hem», Iduns exp.

Vid Ängelholms elementarskola för flickor

blir till instundande hösttermin plats ledig för lärarinna med undervisnings-skyldighet hufvudsakligen i engelska, historia och kristendom i klasserna V—VII. Lön 1,350 kr. jämte pensionsbidrag. För därtill kompetent sökande kan möjligen med platsen förenas befatningen som föreståndarinna vid skolan. Ansökningar, ställda till Styrelsen för Ängelholms elementarskola för flickor, insändas till ordföranden, doktor P. Thulin, före juni månads utgång. Styrelsen.

Kvinnlig Kontorist,

som obehindradt korresponderar tyska och är fullt hemma i vanliga kontors-göromål får nu genast förmäntlig och själfständig plats. Svar med uppgift å referenser och föregående platser insändes till »Aktiebolag», Gumellii Annonssbyrå, Malmö.

UNG flicka, som önskar lära sig hushåll på landet, får mot fritt vivre plats hos ung familj i närheten af Göteborg. Vänligt bemötande. Högt och friskt läge. Tillfälle till salta bad. Svar till Hofgård, adr.: Säfve.

En allvarlig, ordentlig

flicka, kunnig i enklare klädningssömnad, får god plats. Lön utlovas! Svar med fotografi till Hvilö- och ålderdomshemmet, Sätla.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna önskas till hösten för att läsa med en 11-årig flicka, till 4:e klass. Musik- undervisning fordras. Svar till »Herrgård i Roslagen», Norrtelje p. r.

I TVÅ pers. hushåll på landet, 3 tim. fr. Sthlm, kan en ung flicka mot fritt vivre få plats som hjälp och sällskap. Bör kunna enkl. matl. Jungfru finnes. Svar till »Ung flicka» Knutby p. r.

Hushållerska,

fullt skicklig i finare matlagning, bakning och inläggning m. m. samt van vid större såväl landt- som stadshushåll erhåller plats till hösten hos grefvinnan Eugène von Rosen, Orbyhus Slott, Orbyhus.

INACK.-BYRÅN, Norrköping, anskaffar goda platser åt hushålls- och barnfröknar m. m. Rikstel. 916.

Sjuksköterskeplats.

Operationsutbildad sjuksköterska erhåller plats som öfversköterska vid Sjukstugan i Kristinehamn. Lön: 500 kr. Fri kost samt en månads semester om året. Platsen är ledig till omedelbart tillträddande, första tiden på vikariat. Svar torde skyndsammast insändas till sjukstugans läkare doktor Sven Ljungman, Kristinehamn.

PLATS finnes för en flicka, kompetent att på egen hand sköta en större poststation. Svar med betyg, löneanspråk samt om möjligt fotografi märkt »Poststation» vidarebefordras af S. Gumellii Annonssbyrå, Stockholm.

Vid Motala samskola

finnes fr. o. m. nästa hösttermins början plats för lärare eller lärarinna med undervisningskyldighet i tyska samt antingen matematik eller naturlära på lägre stadiet. Lön 1,500—2,000 kr., beroende på kompetens. Ansökningar, ställda till skolans styrelse, torde före d. 1 juli insändas till undertecknad, adress Motala. O. Söderström, regementspastor.

Lärarinnevikariat

vid Söderhamns Elementarläroverk för flickor för nästk. läsår. Tyska ikl. V—VII och matematik i mellanklasserna eller eventuellt annat ämne. Arvode 1,200 kr. för kompetent lärarinna. Ansökningar till rektor Centerwall, Söderhamn.

Anspråkslös,

pålitlig och ordentlig flicka något kun- nig i enklare sömnad och matlagning, erhåller genast plats i enkelt hem. Svar med rek. till »Familjemedlem», Korsnäs.

FÖR en barnkär, bildad, frisk, arbetsam, pålitlig och duglig flicka, kunnig i sömnad, finns plats i ingenjörsfamilj på landet för att sköta inomhus förekommande göromål, hjälpa till med till-synen öfver mindre barn och för öfrigt vid husmoders frånvaro ha ansvaret för hemmet. Lön efter kompetens. Svar med fotografi, betyg och uppgift om löneanspråk till »Familjemedlem E. D.» Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE flicka, frisk, ordentlig och barnkär, kunnig i sömnad, samt häst något musikalisk erhåller plats på herregård i Halland för att sköta två barn, ålder 5 och 3 år. Svar med uppgift om ålder, lönepret, och fotografi till Fru S. Lilliehöök, Lindhult, Långås.

RASK och duglig flicka omkring 25 år önskas i 2 personers hushåll på vacker landgård nära stad, att med hjälp af jungfru sköta hushållet och mjölkammaren. Hon bör vara kunnig i matlagning, konservering, bak o. slakt samt öfriga husliga sysslor. Svar med rek. från föregående platser samt uppgift om familjeförhållanden, löneanspråk och porträtt under adress »Förtroendeplats», Karlstad p. r.

I YNGRE ingenjörsfamilj vid bruk i Dalarna finnes plats ledig för hushålls-kunnig, ung dam. God lön. Norra Inack.-Byrån, Malmkilnads g. 27, Sthlm.

JUNGFRU skicklig i matlagning får plats på 2—3 månader hos liten, fin familj på landet. God lön. Svar till direktör Thoresen, Hamngatan 5 B. Träffas kl. 10—12 säkrast.

Seminariebildad

lärarinna, som vill åtaga sig att läsa in tvenne 8—9 års gossar i 1:a klassen vid elementarläroverk till hösten 1908 samt dessutom undervisa en nybörjare på 6 år, erhåller anställning den 1:ste nästkommande sept. Från elementarläroverk utexaminerad har företräde. Svar med betyg och löneanspråk torde sändas till Direktör C. G. Fogelberg, Kosta.

BARNFRÖKEN. En musikalisk flicka får plats nu genast. Tre barn, den yngsta 5 år. Anses såsom medlem af familjen. Svar med fotografi och löneanspråk till Fru Sidén, Karlberg, Norberg.

För mindre, godt hem

sökas tvenne bättre, anspråkslösa flickor, hvaraf den ena bör vara fullt kunnig i matlagning och bakning samt villig att åtaga sig en jungfrus alla sysslor, den andra van vid spåda barns vård, och villig att deltaga i hvarje-handa göromål. Den sistnämnda bör häst hafva genomgått kurs i barnavård. Svar med uppgift å löneanspråk till »Vänligt bemötande», Södra postkontoret, p. r. Stockholm.

BARNFRÖKEN. Snäll och barnkär bättre flicka, villig att vårda ett 1½ års barn samt utföra i huset förekommande göromål, får plats nu genast hos lärarefamilj i Visby. Svar jämte rek., löneanspråk samt häst porträtt till Ina Brodén, Visby.

EN musikalisk småskollärarinna, som vill passa sig själf samt undervisa en 10-års flicka i musik, erbjudes fritt vivre under sommaren hos enkel lärarefamilj på landet. Svar till »Genast», Bettna p. r.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48.

Riks. 7 94.